Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...тээмнай 1921 оной ...абриин 21-hээ гарана | № 104 (15727) | 1981 оной майн 6, среда | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ

АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР ҮЙЛЭДБЭРИЛЖЭ, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР ЧЕРКАССКА ОБЛАСТИИН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД ТУХАЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха талаар Черкасска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялгануудые КПСС-эй Центральна Комитет hайшаагаад, мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхын тула нөөсэнүүд болон арга боломжонуудаа бүри гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхын түлөө, мяха, hү болон бусад продуктнуудые гүрэндэ худалдалгаар хараалагдаhан түсэбүүдые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын, мал ажалай ашаг шэмэ ба шанарай талаар үрэ дүнгүүдые нилээд дээшэлүүлхын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта болон райкомуудта дурадхаба.

КПСС-эй Тариан...

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ТАРИЛГА—ЭРШЭТЭЙГЭЭР, ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР!

...НЭ хабарай сагай уларил ...утаа намжаа байжа, эр... дулаараа. Хара hалхи... үдэрнүүд тон үсөөн үзэг... Тиигэжэ газар нэгэ жэг... даамгай гэдэжэ, шиигээ ... алдаагүй. Юрэдөө нимэ ... уларилтай хабар үни... үзэгдөөгүй.

...зуура дулаан «шарай... ...ар» хүрэжэ ерэhэн шэнэ ... жэлэй түрүүшын хабар ...алан, сабшалан дээрэ ...хүдэлмэриин болзор ...ябасада ехэ хубилалта ...жархиба. Тарилгын хэг... газарые элдүүрилхэ хү... ...рие нёдондонойхиhоо ... хоногоор эртэ эхилхэ ... гараба. Тракторнууд, ... элдүүрилхэ, үрэhэ hүүл... бүхы техникэ болон зэм... саг соогоо заhабари... ...hан, бэлэн болгогдоhон ... бидэ дээрээ ортоо... эмхи гуримтайгаар ...ай тарилгын хүдэлмэ... эхилээ hэмди. Энэ хү... ...рие ипатовайхидай дүй ...тэй гуримаар ябуу... туршаха гэhэн хэмжээ ...га хараалагдаа. Мүнөө ... совхоздо хоёр отряд- тарилгын-транспортна ...екс эмхидхэгдэбэ. Тэрэ ...ексдо хэрэгтэй болохо ...обиль, трактор, газар ...илгын, үрэhэ hүүлга... ...мсэгүүд даалгагданхай. ...низаторнуудаар хүсэд ...гданхайбди. Тиимэhээ ...жэлэй хабарай тарилгые ...хон, эгээл тааруу зо... сагта хэгдэжэ дүүргэгдэ... ...га боломжо манда түгэс гэшэ.

...арилгын-транспортна ...лекс гээшэмнай манда ...аагаар эмхидхэгдэнхэй ...гэжэ асуудал гаража ... Комплексын отряд табан звенотой. Эдэм... хахалалгын, тарилгын, ...ческэ талаар хангалгын, ...гын үрэhэ сеялкэнүүдтэ зөөлгын, тэрэшэлэн тарилга дээрэ хүдэлмэрилэгшэдые соёлой, ажаhуудалай талаар хангалгын звенонууд болоно. Хэнэйшье мэдэhээр, эдэнэрэй хүдэлмэри хоорондоо холбоотой, али нэгэ звеногой hулаар хүдэлбэл, бусадайхи унжагайрха гү, али гээгдэлдэ орохо зэргэтэй. Ушар тиимэhээ звеногой коллектив бүхэн ямар ехэ харюусалгатай байhанаа hайн мэдэхэ болоно.

Тээгдын отделениин отряд нүгөөдэhөө нилээд томо. Тэрэнэй энэ хабартаа хэхэ хүдэлмэриинь хэмжээн ехэ байна. Түс отрядта газар хахалалгада К-700 ба 701 түхэлэй хүсэ ехэтэй табан тракторнууд табигданхай, тарилгын табан агрегат хүдэлжэ эхилээ. Механизаторнуудаймнай диилэнхи олониинь үнинэй, мэргэжэл түгэс болоhон хүнүүд юм. Тэдэнтэй суг хүдэлдэг залуушуул юундэ ядаба гээшэб. Баhал бэрхэ механизаторнууд болохо байhаниинь найдамтай.

Нёдондо ган гасуур жэлэй болоошье hаань, манай ажахы дунда зэргээр гектар бүриhөө 12,6 центнер orooho таряа хуряажа абаhан. Энэ хадаа механизаторнуудай оролдосотой ажалай үрэ дүн ааб даа. Эндэ хүдэлмэриин hайн шанар бараг үргаса хуряаха эрхэ нүхэсэл болоо.

Тиигэжэ энэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй болохо хүрэнгын үрэhэн бардам хүрэхөөр амбаарта хаагдаhан байгаа. Манай нютагай сагай уларилда тааража ургаха hайн сортын үрэhэн нарин нягтаар сэбэрлэгдэжэ, хородогложо, hалхидуулагдажа бэлэн болонхой.

Юрэдөө, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгые саг болзор соонь, шанар hайнтайгаар хэжэ дүүргэхэ, нёдондонойхиhоо дутуугүй ургаса абаха арга боломжо байгуулагдаа. Газар элдүүрилжэ эхилхын урда тээхэнэ совхозой механизаторнуудай, энэ шухала кампанида хабаадалсаха бусад хүнүүдэй суглаан Тээглын полевой стан дээрэ үнгэргэгдөө hэн. Тиихэдэ тэдэнэр ехэ ургасын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа зорюулха байhанаа элирхэйлhэн байна.

Тэрэ суглаанда далаад хүн хабаадаа. Тэдэ бултадаа нэгэн hаналтайгаар социалис уялга баталан абаhан, совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой ба ВЛКСМ-эй комитедэй зохёоhон социалис мүрысөөнэй гуримые hайшааhан шуу. Гадна поли дээрэ хүдэлэгшэдэй ажаллахада, амархада таарама зохид байдал хангаха гэжэ оролдогдоо. Жэшээнь, Тээгдын отделениин Баазын полевой стан дээрэ столово нээгдэнхэй, хамтын байра бии, соёлой элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан, шэмэглэгдэhэн ууҗам hаруул улаан булан хүдэлнэ.

Механизаторнуудай түрүүшын суглаанай боложо дүүрэмсээр Тээгдын хүдөөгэй клубай дэргэдэхи уран hайханай коллектив, нютагай соёлой эдэбхитэд полевой станай улаан булан соо суглараhан механизаторнуудай хүндэлэлдэ зорюулан, тарилгын хүдэлмэриин эхилhэнтэй дашарамдуулан, концерт табяа. Саашадаа нютагаймнай соёлой эдэбхитэд, медицинскэ, худалдаа наймаанай эмхи зургаанууудай, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятиин хүдэлмэрилэгшэд тарялан дээрэ сүлөө забгүй хүдэлжэ байгшадта айлшалжа байха ёhотой юм.

Совхозой партком тарилгын ажалда ябагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа байхаар түсэблэнхэй. Хоорэллөө үнгэргэхэ агитаторнууд, политинформаторнууд томилогдон баталагданхай, лектор болон элидхэлшэд уригдажа байха юм. Тээгдын отделениин полевой станай дэргэдэ партийно-комсомолой саг зуурын бүлэг байгуулагдаа, энэ бүлэгэйхид механизаторнуудай дунда эмхидхэгдэhэн социалис мүрысөөнэй ябаса согсолжо, дүнгынь ниитын анхаралда соносхожо байха, полевой станда ябуулагдадаг олониитын хүдэлмэрие толгойлхо, бата бэхи журам тогтоохо даабаритай.

Энэ жэлдэ 18,4 мянган центнер орооho, 10,6 мянган центнер hолоомо суглуулха гэhэн уялгаяа бэелүүлхын түлөө тэмсэл ингэжэ эхилбэ гээшэ. Гадна совхозой механизаторнууд 800 шахуу гектар эртын паар, 350 гектар намарай паар хахалха, 100 шахуу гектар шэнэ газар ашаглаха уялгатай. Тиихэдэ 1126 гектарта малай тэжээлэй ургамалнууд таригдаха юм. Энэмнай баhал механизаторнуудай хүсөөр бүтэхэ шухала хүдэлмэри ааб даа.

Хабарай тарилгын хүдэлмэритэй зэргэ сабшалан дээрэ ехэ ажал хэгдэжэ байна. Участок бүхэн эзэтэй болонхой. Лутомелиоративна саг үргэлжын гурбан отряд, луговодуудай хэдэн звено эмхидхэгдээ. Мүнөөдөө 25 хүн, 13 трактор, бүлүүр 6 станци газар уhалалгада табигданхай. Уhалалга хэхэтэсэ хамта, тэдэнэр олон жэлэй ногоо тарина, минеральна үтэгжүүлгэ газарай хүрьhэндэ оруулна.

Эдэ үдэрнүүдтэ тарялан, сабшалан дээрэ ехэ хүлгөөтэй болонхой. Тиимэ байгаашьегүйдөө аргагүй. Энээхэн лэ үедэ мүрынь оложо, эршэтэйгээр ажаллаа хадаа бата найдамтай ургаса хуряажа шадахабди. Баян ургаса бүхы табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ үндэhэ hуурин болохо байна бшуу.

Н. ЕВСЕЕВ,
Хоринн районой Хүрбын совхозой ахамад агроном, парткомой секретариин орлогшо.

ШИИДХЭХЫ ХАҺЫН ЕРЭЭД БАЙХАДА

ДААБАРЯА ҮЛҮҮЛНЭ

Мүнөө жэл манай эндэ хэзээ хэзээнэйхиhээ эртүүр дулааржа, хабарай тарилгын хүдэлмэри урда жэлнүүдhээ нилээд эртэ эхилбэ. Тиигэжэ хабарай дунда hарын тэнгhээ механизаторнуудай полинууд дээрээ гаража, шииг нойто тогтоохо, газарай хүрьhэ элдүүрилхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха ажалаа эршэтэйгээр ябуулжа байна.

hүүлэй мэдээгээр колхознай бүхыдөө 1200 гектар паар борнойлоо, 4200 гектарта культиваци хээ, 1531 гектар газар тэгшэлээ, 1631 гектар хахалаа, 2342 гектар тарялан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ гаргаа.

Бидэ тарян ажалай халуун хаhын үедэ табадахи жэлээ звеньевой арга хэрэглэнэбди. Энээнэй ашаг үрэнь үнинэй мэдээжэ гээшэ ааб даа. Мүнөө звенонуудаймнай хоорондо социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэржэ байна. Дүнгүүдынь үдэр бүхэндэ гаргагдана, олондо мэдээсэгдэнэ.

Хүрьhэ элдүүрилдэг звенонуудай дунда Еловкын отделениин В. И. Мордвинцевай даадаг звено түрүүлжэ ябана. Энэ звено үдэр бүхэндэ халаанайнгаа нормо 150—160 процент дүүргэнэ. Колхозой газар хахалха хоёр звеногой хоорондо дэлгэрhэн мүрысөөндэ коммунист Н. В. Каратуновай звено түрүүлжэ гараба. Түс звеногойхид түсэбhөө гадуур 258 гектар газар хахалаа. Эндэ К-700 түхэлэй 7 трактор хүдэлнэ.

Манай колхоз район дотороо эгээн түрүүлэн тарилгаяа хэжэ эхилбэ. Эндэ зургаан звено хүдэлнэ. Зариин отделениинхид апрелиин 21-дэ Буртухаал гэжэ газарта түрүүшынгээ үрэhэ hүүлгажа захалаа. Удаань Түнхэнэй болон Түхэреэнэй отделениин механизаторнууд эртынгээ орооhото ургамалнуудые таримжа эхилбэ. Колхоз бүхыдөө 6879 гектар газарта түс ургамалнуудые тариха юм. Апрелиин 30-да энэ тарялангай хахадтань тарилга хэгдээд байгаа hэн.

Тарилга хэжэ байhан звенонуудай дунда Еловкын отделениин Г. И. Байбородинай звено эрхимээр ажаллажа байнхай. Тэдэнэр үдэр бүхэндэ нормоёо 200 процент дүүргэнэ. Харин апрелиин 27-ной үдэр түс звено 170 гектар түсэбэй орондо 424 гектарта тарилга хээ.

Колхоз тарилгынгаа хүдэлмэрие нёдондо жэлэйхиhээ юhэн хоногоор уридлаба. Тиимэhээ мүнөө жэл эртын орооhото ургамалнуудые майн 8-да тарижа, түгэс дүүргэхээр хараалнабди.

Е. НАСЫРОВ,
Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой профкомой түрүүлэгшэ.

ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ҮРГЭДЭНЭ

...бартаа шанга hалхинай ...оо, Хүнтэйн хуудам та...туя тооhо шорой хии... газар тэнгэри хоёр ...жэ байна гэхээр боло... юм даа. Илангаяа ...плугаар хахалжа, хүрь... урбуулhан газарай ...рхи hайн шорой ехээр ...дэг гээшэ.

...hээ нёдондо жэлhээ ... Баргажанай районой ... колхоз эндэхи та...аа юрын плугаар ха...а болёод, тусгаар хүрь...гаалха техникэ — ...9, КИГ-200 түхэлэй ...дуудаар элдүүрилдэг ... Мүн тарянанайнгаа hолоомоной узуур дээ... тариха тусхай СЗС-2,1 ... сеялкэнүүдээр та...

...гша ондо колхоз бү...мэ техникэеэ нэгэ ...даа (бригадирынь ... Базаров) сутлуулаад. ...н хүдэлмэрие баhал ...гуримаар үнгэргэхэнь. ...гада бүхыдэнь 3000 ...а орооhото ургамал, ...ектарта силосэй ургамалнуудые тариха юм. Хүрьhыень урбуулангүй элдүүрилhэн 1750 гектар паар бии. Түрүүшын ээлжээндэ тэрэ газар дээгүүрээ зиг-заг түхэлэй борной шэрэжэ, шииг нойтыень хушаа. Зуруудзуруудаар хахалагдаhан газарта эржэгэр шүдэтэй катогуудые шэрэжэ, хүрьhыень тэгшэлээ, нягтаруулаа. Эдэ шухала хүдэлмэрие дүршэлтэй механизаторнууд Н. М. Черных, Ж. А. Дамбаев гэгшэд богони болзорто, hайн шанартайгаар хээ юм. Энээнтэй хамта трактористнар Б. Н. Зурлов, Ц. Б. Доржиев, Г. Ж. Эрдынеев гэгшэд КПШ-9, КИГ-200 түхэлэй агрегадуудаар ерэхэ жэлдэ хэрэгтэй эртын паар түлэг элдүүрилжэ байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ бригадынхид эртын орооhото тарянай үрэhэ таржа захалба. Газар элдүүрилгэ, үрэhэ тарилга дээрэ К-700 түхэлэй 4, ДТ-75 түхэлэй 6 трактор тусхай агрегадууд болгогдоод хүдэлгэгдэнэ.

— Тарянай үрэhэ hайнаар бэлдэхэ, тарилгын эрхим шанарта хүргэхэ гэжэ ехэтэ оролдообди. Энэ жэлдэ «Бурятская-34» сортын үрэhөөр бүхы шэниисынгээ 82 процентые тарихамнай. Мүн «Тарпак» сортын 1500 центнер обёосой үрэhэн бии. Тарихынгаа урда бүхы үрэhөө амбаар, складhаа гаргажа, нара hалхинда шанаржуулаа, хордоо hэмди, — гэжэ колхозой ахамад агроном Д. С. Баторов хөөрэнэ.

Хабарай тарилгын халуун хүдэлмэриин үедэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээд, тэрэнэйнь дүн табан хоног бүхэндэ согсологдожо, илагшадай нэрэ хүндэдэ ажалай алдар солын туг үргэгдэнэ. Майн нэгэнэй hайндэрэй үедэ габшагай ажалай вахтада жагсан, бригадынхид эртын орооhо таряа богони болзорто эрхим шанартайгаар тарихын тула хүдэлмэриингөө эршые үдэрhөө үдэртэ шангадхана.

Г. ЛАМУЕВ,
«Баргажанай үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Механизатор Цыдып Хубусхеевич Дамбинов жэлэй дүрбэн сагта МТЗ-52 трактораа hаадгүйгөөр хүдэлгэжэ, Уланхаанай совхоз дотороо түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой тракторист Ц. Х. ДАМБИНОВ сабшалан ундалуулжа ябана.

А. БОРИСОВАЙ фото.

ШЭНЭ ТАСС ЮНИН

В. В. ВОРОВСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГУУД

Уласхоорондын журналистикын талаар эрхим зохёолнуудые бэшэhэнэйнь түлөө иимэ хүнүүдтэ **В. В. Воровскиин нэрэмжэтэ шангууд** олгогдобо:

«За рубежом» гэжэ долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг газетын ахамад редактор **Д. Ф. Краминовта** — «Дайнай замаар» гэжэ номойнь, КПСС-эй дотоодын болон гадаадын политикые, арадуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое нэбтэрүүлhэн, совет хэблэлдэ толилогдоhон бусад гүнзэгы удхатай публицистическэ зохёолнуудайнь түлөө;

ТАСС-ай генеральна директор **С. А. Лосевто** — КПСС-эй эб найрамдалта гадаадын политикые тодо хүрсаар харуулhан, олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг совет ба гадаадын хэрэгсэлнүүдтэ толилогдоhон олон тоото публицистическэ статьянуудайнь түлөө;

СССР-эй Гостелерадиогой политическэ шэнжэлэгшэ **А. Г. Потаповта** — Европо түбидэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха зорилготой телевизионно дамжуулгануудайнь түлөө;

Украинын ССР-эй Госкомиздадай түрүүлэгшын орлогшо **Н. А. Шибиктэ** — Советскэ Союзда зүрюу харша буржуазна номнолой худал хуурмагые элишэлhэн, совет хэблэлдэ толилогдоhон «Нэгэ сагаанай сэнтэй hэшхэл» гэhэн статьянууд ба памфлетнүүдэй суглуулбариинь түлөө;

Венгриин Журналистнуудай холбооной түрүүлэгшын орлогшо (ВНР) **И. Комьядта** — эб найрамдалай, социализмын ба коммунизмын, арадуудай хоорондохи хани барисаанай суртал hургаалнуудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ талаар публицистическэ зохёолнуудайнь түлөө;

Фашизмда эсэргүүсэн тэмсэдэг мэдээжэ журналист (ФРГ) **Э. Карлебахта** — фашизмые, коммунизмда эсэргүү ябуулгануудые, милитаризмые шууд сэхээр элишэлдэг, эб найрамдал болон арадуудай хоорондохи хани барисаае олоной дунда дэлгэрүүлдэг статьянуудайнь түлөө.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

...ЭР И. Д. ЧЕРНЯКОВЫЕ РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...тайна, совет органуудта олон жэлнүүдтэ ашагаар хүдэлhэнэйнь түлөө, түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно ...ай Президиумэй секретарь Черняков Иван Давыдовичые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **М. ЯСНОВ.**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Х. НЕШКОВ.**

...сква, 1981 оной майн 4.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗҺАА

СССР-эй ТРАНСПОРТНА БАРИЛГЫН МИНИСТЕРСТВЫН ЭМХИНҮҮД БОЛОН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ «ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Куликов Василий Дмитриевичые — хүүргэ барилгын 9-дэхи трестын 34-дэхи мостоотрядай экскаваторай машинист.

Шиханов Иван Георгиевичые — «Дальтрансстром» трестын Таловкын түмэр-бетон түхеэрэлгэнүүдэй заводой экскаваторай машинист.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Санданов Владимир Цыденовичые — «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын модошо дархашуулай бригадир.

Францкевич Анатолий Яновичые — «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын комплексно бригадын бригадир.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Дутова Нина Васильевнае — «Дальтрансстром» трестын Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой мотористка.

Кривогорницын Сергей Георгиевичые — «Улан-Удэтрансстрой» трестын автобазын автомобилиин жолоошон.

Черных Георгий Мамонтовичые — Е. Ф. Кожевниковэй нэрэмжэтэ Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой фрезеровщик.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Л. БРЕЖНЕВ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль. 1981 оной мартын 19.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛСОВПРОФ БА ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

1981 ОНДО ҺҮ ҺААЛГЫЕ, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, ТЭРЭНЭЙ ШАНАРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА ТАЛААР БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ, ТОҺОНОЙ ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ГАРГАҺАН ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

Байгша ондо hү ехээр hааха, гүрэндэ худалдаха, сагаан эдеэнэй шанарые hайжаруулха талаар Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудай, тоhоной заводой хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүдэй үүсхэл hайшаагдаба.

Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудай, тоhоной заводой хүдэлмэрилэгшэдэй абаhан социалис уялгануудые колхозниигууд болон гүрэнэй ажахынуудай, тоhоной заводой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда зүбшэн хэлсэхэ. hү hаалгые, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхын, тэрэнэй шанарыень hайжаруулхын тула ажахынууд, фермэнүүд болон тоhоной заводуудай ажалшад, малшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тушаа республикын Хүдөө ажахын министерство, hүнэй промышленностиин управлени, КПСС-эй райкомууд, райгүйсэдкомууд, хүдөө ажахын управленинүүд, колхоз, совхоз болон гүрэнэй бусад ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд уялгалагдаа.

Гүрэндэ худалдагдаха hүнэй шанарые hайжаруулха тушаа тодорхой хэмжээнүүдые абаха, hаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда харалга-конкурс үнгэргэхэ гурим район бүхэндэ зохёохо гэжэ заагдаба.

Һү үйлэдбэрилгые, худалдалгые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй шанарые hайжаруулхын түлөө районууд, колхоз, совхозууд, фермэнүүд, тоhоной заводуудай коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөе саг үргэлжэ харуулжа байха гэжэ республиканска болон районуудай газетэнүүдэй редакцинууд, Телевидениин болон радио-дамжуулгын комитет уялгалагдаба.

ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХА, ХУДАЛДАХА, ТЭРЭНЭЙ ШАНАРЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ТАЛААР 1981 ОНДО БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ, ТОҺОНОЙ ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ АБАҺАН

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

«Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон, бидэ Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудай ажалшад, малшад, мэргэжэлтэд, тоhоной заводой хүдэлмэрилэгшэд шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые эхилээд байхадаа, hү ехээр hааха, гүрэндэ худалдаха, тэрэнэй шанарые hайжаруулха зорилгонуудые бэелүүлхын тула бүхы хүсэеэ зорюулха гэжэ шиидээбди.

Районой колхоз, совхозууд арбадахи табан жэлдэ өөhэдынгөө арга боломжонуудые хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй дээрэhээ hү үйлэдбэрилхэ, худалдаха табан жэлэй түсэбые дүүргээгүй. Нэгэдэхи сортдо хүрөөгүй hүн нилээд ехэ худалдагдаа.

Үнгэрhэн жэлэй дутагдалнуудые хараада абажа, Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, колхоз, совхозуудай, тоhоной заводой коллективүүд иимэ социалис уялгануудые абаа.

Түбхын түрүүн малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар түгэсхэжэ, hаалиин малай ашаг шэмэ дээшэлүүлэн, hү hаалга, худалдалгые эрид ехэдхэхэ, тэрэнэй шанарые hайжаруулха байнабди.

1981 ондо 100 мянган центнерhээ бага бэшэ hү абажа, 74 мянган центнер түсэбэй орондо 85 мянган центнер hү гүрэндэ худалдаха гэхэ гү, али түсэбhөө гадуур 11.000 центнер сагаан эдеэ худалдахабди. Тиихэдээ бүхы hүнэй 75 процентнь нэгэдэхи, бэшэниинь хоёрдохи сортоор тушаагдаха юм.

Һүнэй тоhолигые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха тодорхой хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ байна.

Энэ зорилго шиидхэхын тула фермэ бүхэндэ hү hайнаар шүүхэ, сэбэрлэхэ, hэбэрүүлхэ тусхай блок болон түхеэрэлгэнүүд лабораториитойгоор баригдаха юм. Һү тушаажа, бүрндхэжэ абаха, тоhоной заводто ябуулха хүдэлмэрие гуримшуулхабди. Ариг сэбэрые сахиха гурим, бактериологическа хиналта шангадхахабди.

Һүнэй тоhолигые зүбөөр тодорхойлхо, шанарыень шалгаха талаар лабораторинуудай хүдэлмэрие hайжаруулха. бүхыдөө hүнэй шанарые hайн болгохо. тэрэниие саг соонь хэрэглэгшэдтэ хүргэхэ, үлүү гараhан hү хүн зонhоо худалдажа абаха хэрэгые эмхидхэхэдэнь колхоз, совхозуудта али болохо туhаламжа хүргэхэбди гэжэ Бэшүүрэй тоhоной заводой хүдэлмэрилэгшэд уялга абаба. Мүн энэ коллектив бүхыдэнь 1730 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ, 1720 мянган түхэригэй продукци худалдаха, түсэбhөө гадуур 10 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн, 5 тонно тоhо гаргаха зорилготой.

Бүйлүүлhан бүхы сагаан тоhонойнгоо 50 процентhээ бага бэшыень Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргаха, продукциин нормативна хоролтые 0,05 процентээр бага болгожо, тэрэнэй ашаар 2 тонноhоо бага бэшэ тоhо абаха, 80 процентhээ бага бэшэ сагаан эдеэнэй шанаржуулагдаhан шүүhэ ажахынуудта худалдаха болоно.

Заводой дэргэдэ 10 хүниие лаборантын мэргэжэлдэ hургаха, тоhоной заводой мэргэжэлтэдтэ ажахы бүхэниие даалгаха, тиигэжэ фермэнүүдтэ hүнэй лаборатори эмхидхэхэ, тэрэниие тусхай түхеэрэлгэнүүдээр, реактивуудаар хангаха, ариг сэбэрые сахиха, ветеринарна эрилтэ наринаар дүүргэхэ, hү hайнаар шүүхэ, зүбөөр hэбэрүүлэн хүргэхэ хэмжээнүүдые абаха байнабди.

Һаагдаhан hү фермэнүүдhээ тоhоной заводто сэхэ тушаадаг болохын тула hаалиин 10 фермэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

(Социалис уялганууд Бэшүүрэй районой hү hаалиин фермэнүүдэй, тоhоной заводой коллективүүдэй суглаанууд дээрэ баталагдан абтаа).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮҮРГЫЕНЬ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Манай район дотор партийна эхин 83 организаци, цеховой 112 партийна организаци хүдэлмэрилжэ, ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Эдэ манай булта хүн зоной эгээл гүн соо хүдэлжэ, коллективүүд болон предприятиингаа ажахын ажал ябуулга партийна талаhаань хүтэлбэрилнэ бшуу. Тиихэдэ тэдэ пропагандистнууд, нийтэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулна, кадрнуудые шэлэн абана, хүмүүжүүлнэ, партийна журам бэхижүүлхэ талаар ехэ оролдолго гаргана. Гадна гүрэнэй зөөри гамтайгаар гаргашалха, бүрин бүтэн байлгахын түлөө тэмсэл эдэбхитэйгээр ябуулна. Партийна организациин ажал ябуулга КПСС-эй Устав соо эли тодоор хэлээтэй бшуу. Тиигэбэшье партийна организаци, коммунист бүхэниие манай ажабайдалай бүхы асуудалнууд hониргоуулха, эзэлхэ ёhотой бшуу. Энээнтэй хамта партиин XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүдые үшөө дахин дурдалтай гэжэ hанагдана. «Захиргаанай ажал ябуулгын хойноhоо хиналта хэхэ эрхэ партийна эхин организацинуудта үгтэнхэй. Энэ эрхээ тэдэнэр гүйсэд дүүргэжэ, hайнаар хэрэглэхэнь тон шухала. Кадрнууд тухай асуудалаар, ажахын түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай гү, али хүнүүдэй ажалай ба ажабайдалай эрхэ байдал hайжаруулха тухайшье асуудалаар хэлсэгдэжэ байг, партийна организацинуудай шууд сэхэ харюу бодол баримталхал ёhотой, захиргаанай буруу шиидхэбэриие абаа hаа, тэрэнтэй эбсэжэ байха ёhогүй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, партийна харюу бодолые эрид шангаар бэелүүлхэ шухала».

Эдэ үгэнүүдэй удхань тон ехэ. Тэдэ манай энэ талаар бүхы юумэн hайн гэжэ хэлэхын аргагүй. Олохон партийна организацинууд гүрэнэй түсэб дүүргэлгэдэ, хүнүүдые хүндэлэхэгүй ябадал гаргаха гэхэ мэтэ дутуу дундануудта үшөөл анхаралаа табижа, тэдэниие эрид шууд усадхаха хэмжээ хүсэд абажа шаданагүй. Эдэ хэлэгдэhэн үгэнүүд Байгалай модоной базын, Сэлэнгын ЦКК-гай, Ойморой совхозой, Клюевскэ леспромхозой болон бэшэшье партийна комитедүүдтэ хабаатай.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ түгэс хүгжөөтэй социализмын үедэ нийтын ажабайдалда партиин үүргэ улам дээшэлхэ гэhэн тобшолол хэгдээ hэн. Энээниие КПСС-эй XXVI съезд бүри баталаа. Коммунизм байгуулгын мүнөө үедэ манай партиин нийтын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулна. Эндэhээ коммунист бүхэндэ шэнэ эрилтэнүүд табигдана гэшэ. Тэдэнэй эдэбхи, габшагай шанга ажалhаа арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтэ дулыдаха байhаниинь эли.

Мүнөө районой партийна организацида 3300 гэшүүд болон КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд тоологдоно. Тэдэнэй 60 процентнь үйлэдбэриин гол участогуудта ажалнана. Тиимэhээ арадай ажахын бүхы hалбаринууд партийна нүлөөгөөр хангагдахай гэжэ хэлэхэ зэргэтэй. КПСС-эй XXV, XXVI съездүүдэй хоорондохи сагай соо партиин гэшүүндэ 750 ажалай түрүүшүүл, залуу хүбүүд, басагад абтаа. Энэ хадаа шэнэ партийна организаци болон партийна бүлэгүүдые байгуулха арга боломжо олгоо. Олонхи коллективүүдтэ партийна нүлөөн дээшэлээ. Тэрэшэлэн партийна зэргээ нэмээжэ шадаhан коллективүүд хүдэлмэриеэ нилээд эдэбхижүүлhэн байха юм. Партида абтаhан залуушуулай 90 процентнь институт, техникум дүүргэhэн зон. Гэхэтэй хамта, районой партийна организаци үшөөл удаанаар урганa гэжэ хэлэлтэй. Илангаяа хүдөө ажахыда коммунистнууд үсөөн. Үнгэрhэн жэлдэ Кабанскын шубуунай фабрикын, «Шергинскэй» совхозой партийна организацинууд огто нэмээгүй, харин үсөөрhэн байха юм. Барилгын, худалдаа наймаанай, хүн зоной эрилтэ хангаха предприятинуудта партийна нүлөөн бага. Нүхэр Л. И. Брежнев партиин зэргэ олошоруулха тухай хэлэхэдээ энээн тухай «Партида орохо хүнүүд олошорно, тиимэhээ тон нарийнаар шэлэн абаха ёhотой» гэжэ заагаа байна. Эндэhээ түрүүшын ээлжэндэ партида хүдэлмэришэд, колхознигууд болон партиин ерээдүйн халаан болохо комсомолшууд абтаха зэргэтэй. Тиимэhээ партийна организаци, коммунист бүхэн хүн зоной дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха, съездын шиидхэбэриин ёhоор ябуулха ёhотой.

«Өөрыгөө муугаар абажа ябадаг, партиин Устав ба партийна гурим ёhые эбдэдэг хүнүүдтэ бидэнэр эбсэшэгүйгөөр хандадаг байгаа бди, мүнөөшье тиимэ, саашадаашье тиимэ байха гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Манай партиин соло, хүндэ тухай, тэрэнэй зэргэнүүдэй арюун сэбэр байха тухай хөөрэлдөөнэй гараhада, ямаршье буулта хэгдэхэ ёhогүй» — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоо элидхэлэй соо тэмдэглэгдэб.

Коммунист хүн бүхы юумэнэй түлөө харюусаха ёhотой бшуу. Тэрэ өөрыгөө үндэр бүтээсэтэ ажалаар, хүн зондо хандалгаараа, журамаараа ёhотойл жэшээ харуулха зэргэтэй. Гэбэшье зарим партийна организацида коммунистын үндэр нэрые бузарлаhан хүнүүдтэ ехэ hулаар хандадаг ушар олон үзэгдэнэ. Мүнөө үедэ 9 коммунист гурбан жэлэй туршада партийна зэмэтэй ябана. Тиихэдэ олон hайн шиидхэбэри болон хэмжээ ябуулганууд абтаад, бэелүүлэгдэнгүй саарhан дээрэ үлэшэнэ. Эндэ [illegible] болоно. Районоймнай колхоз, совхозуудай партийна организацинууд мал ажалые хүгжөөхэ талаар олон hайн тогтоолнуудые абаашье, бодотор аша үрэ үгэнэгүй. [illegible] абтаhан шиидхэбэриин бэелүүлгэ хиналтада абтанагүй. [illegible] хүдэлмэри тон hула. Партиин Уставай эрилтэ хазагайруулдаг коммунистнар партийна эхин организацинууд нилээд хүнгэн хандана.

Партийна организаци бүхэн нийтын эмхинүүдые — профсоюз болон комсомолые ударидажа, туhалха ёhотой. Энээн тухай партиин XXVI съезд дээрэ баhал хэлэгдээ. Районоймнай зарим профсоюзай партийна организацинууд хүдэлмэриин эмхидхэлдэ [illegible]. Тэдэ ажалай журам хамгаалха [illegible] Клюевскэ леспромхозой [illegible] Оймор совхозой [illegible] ВЛКСМ-эй райкомой [illegible].

Нэгэ хэды үгэ районой комсомолой организаци тухай хэлэхэ хэрэгтэй. [illegible]

Энэ хадаа тон эли тодо зорилго болоно. Энээниие бэелүүлхэ гээшэ коммунист бүхэнэй уялга мүн.

А. ПОПОВ,
КПСС-эй Кабанскын райкомой эмхидхэлэй партийна таhагые даагша.

Зураглал
ШУДАРГЫ ШУБУУШАН

Тэрэ үдэр Валентинын хүдэлмэридөө эртэлжэ ерэхэдэнь сугтаа ажалладаг слесарь-оператор Николай Бороздин хүлеэжэ яданхай угтажа байба. Шубуушан Валентина Дмитриевна уулзаhаар лэ:

— Мүнөөдэр юун боложо эртүүр ерээбтэ? Али клеткэнүүдэй түхеэрэлгэнүүд эбдэрээ гү? Тиимэ ехэ аюул уçалай болохоор бэшэ ааб даа, —гээд тэрэ бүри яаража мэгдэшэбэ. Слесарь-оператор Николай Бороздин басаганай hанаа сэдьхэлээ зобошоhыень тэрэ дороо ойлгожо:

— Бү яара. Юуншье болоогүй. Би нэгэ hара соо Совет Армиин дэргэдэ бэлэдхэлэй курса гарахаяа ошохо болооб. Үдэшэлэн гэртээ ошоходомни военкомадhаа саарhан ерэнхэй байгаа. Фабрикынгаа хүтэлбарилэгшэдтэй, бригадынгаа гэшүүдтэй уулзажа хөөрэлдэе. Минии орондо ондоо слесарь-операторые ажаллахаар томилхо ёhотой. Би ябахаhаа урид тэрээнтэй уулзажа, цехэйнгээ түхеэрэлгэнүүдэй техническэ байдал тухайнь хэлэхэ, танилсуулха гэжэ шиидээ hэм, — гэжэ дарууханаар, тон ойлгосотойгоор хэлэбэ.

Хамта ажалладаг слесарь-операторайнгаа иигэжэ нюуса нөөлтэгүй дэлгэрэнгыгээр ойлгуулhанда Валентина Попова хэды баярлабашье, ямар нэгэн дүтынгөө танил гү, али түрэл хүнhөө нилээд удаан болзороор хахасахаяа байhан мэтэ мэдэрэлдэ абтахадаа ехэл аягүйрхэбэ. Тэрэ хоёр түр-зуура урда урдаhаа хараад зогсоhонойнгоо удаа цех сооhоо дахасалдан гаража, промышленна hүрэгэй нэгэдэхи бригадынгаа бригадир Ольга Нестеровна Павловатай уулзахаяа ярашабад.

...Фабрикада ажаллажа захалhаар үшөө жэлшье болоогүй залуухан хүбүүнтэй хамта хүдэлмэрилхэ болоhон Валентина Дмитриевна мэдэхэ юумэеэ тэрээндэ заабол ойлгуулхые оролдодог hэн. Иимэ томо цех соо слесарь-операторай уялга дүүргэжэ үзөөгүй хүбүүндэ хүдэлмэриинь абаhаар хүшэр шэнгеэр үзэгдөө. Эндэ нэгэ илгаань гэхэдэ, слесарьнууд оператор-шубуушандаа заабол хамhалсаха ёhотой байгаа бшуу. Тэрэгүй hаа, хамта ямар илалта туйлажа, мүрысөөндэ шалгарха бэлэй.

Хоорондоо нягта холбоотойгоор ажаллаха ёhо гуримыень ойлгоhон тэрэ хүбүүн Валентина Поповада шадал зэргээрээ туhалалсадаг болоо hэн. Энээниень хүршэ цехэйн операторнууд обёорон харахадаа, нүхэдэй ёhoop шогложо, амар заяа үзүүлдэггүй байгаа. Эндэ гансашье гүлмэр залуухан Валентина бэшэ, мүн слесарь-операторшье эшэhэндээ улайха, сайхашье ушаргай болодог hэн.

Хоорондоо эбтэй эетэй, омог дорюун сэдьхэлтэй залуушуулай дунда иимэ шог haадан болодог ааб даа. Ингэжэ хүхижэ, нүхэдэй ёhoop шог зугаа дэлгэн байдаг абари зангыень эндэ онсо тэмдэглэлтэшьегүй. Валентина Поповагай ажалладаг нэгэдэхи бригадань үнэхөөрөөшье комсомол-залуушуулай гэжэ нэрлүүлхээршье юм. Эндэ оператор-шубуушанаар ажалладаг басагад, слесарь-оператораар хүдэлмэрилдэг залуу хүбүүд яhала олон байха.

Тахяа бүриhөө хамагhаа олон үндэгэ суглуулжа, фабрикынгаа цехүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ онсо эрхимлэhэн Валентина Попова эндэ гурбадахи жэлээ ажаллана. Тэрэ Захааминай районой Холтосоной дунда hургуули түгэсхөөд байхадаа гэртэхинтэйгээ дахасалдан, Улаан-Үдэ ерээ hэн. Ниислэл хото ерэhээр Валентина Дмитриевна дээдэ гү, али тусхай дунда hургуулида hурахаяа яараагүй. Хоёр-гурбан жэлэй туршада дурсагдагша Улаан-Үдын шубуунай фабрикада хүдэлмэрилжэ, ажалда дүршэл шадабаритай боложо мэргэжэл шудалхаар шиидээ юм.

—Мүнөө эндэ ажаллажал байнаб. Фабрикадамнай яhала таарамжатай зохид. Хүдөө ажахын институтда гү, али техникумдэ заочноор hурахал хүсэлэнтэйб. Зорилгоёо энэ жэлэй нажарhаа бэелүүлжэл эхилхэб, —гээд Валентина Попова тобшохоноор тайлбарилна.

Шударгы бэрхэ шубуушан энэ нүхэрнай гансашье даажа абаhан ажалаа бүтээгээд ябадаггүй, мүн фабрикынгаа нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гуримтай. Тэрэ мүнөө фабрикынгаа ВЛКСМ-эй комитедэй секретариин орлогшоор hунгагданхай. Эрхим ажалайнгаа түлөө Валентина Попова нёдондо «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэhэн энгэртээ зүүхэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгээр шагнагданхай.

— Манай фабрикын коллектив Бүхэсоюзна, Бүхэроссин социалис мүрысөөндө оролсоходоо онсо эрхим амжалта туйлана. Урзанда жэлэй дүнгөөр манда КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, Хүндэлэлэй дипломтойгоор барюулагдаа hэн. Харин үнгэрhэн жэлэй дүнгөөр бидэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, Хүндэлэлэй дипломдо хүртэхэ болообди. Эдэ бүхы шагналнай юу элишэлнэб гэбэл, hүүлэй жэлнүүдтэ манай коллективэй продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээ улам үргэдхэхэ дүүрэн аргатай байhаниие гэршэлнэ. Тиимэдэ бидэ оператор-шубуушадай жэл бүри дүршэжэ, шадабари мэргэжэлтэй боложо байhамнай эндэ харагдана бэшэ гү? —гээд шадамар бэрхэ шубуушан гэжэ фабрикадаа алдаршанхай Валентина Дмитриевна Попова омог баяртайгаар мэдүүлээ бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ

БААТАР ХҮБҮҮДЭЙ НЭГЭН

Василий Петрович Парамоновые таниха мэдэхэгүй хүн манай республика дотор үсөөн лэ байха. Олон жэлэй туршада ойдо ажаллажа, баян дүршэлтэй болоhон энэ хүдэлмэришэнэй ажал хэрэгые манай парти, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденуудаар шагнаhан юм. ВДНХ-гай мүнгэн, бронзо медальнуудта хэдэн удаа хүртөө. Түрүү хүдэлмэришэн арбадахи табан жэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, модо бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ гайхамшаг ехэ оролдолго гаргаа, республика дотороо эгээл үндэр бүтээсэ туйлаhан байна.

Манай түрэл Коммунис парти, Совет гүрэн энэ туйлалтыень тон үндэрөөр сэгнэжэ, Социалис Ажалай Геройн нэрэ соло олгобо.

..Дунда зэргын, хүдэр дорюун бэетэй, дүшөөд наhанай хүн урин дулааханаар энеэбхилэн, бидэнэй гар шангаар адхан мэндэшэлэлсэхэ юм. Үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ хүн лэ иимэ зохидхоноор, урин налгай дулааханаар энеэбхилдэг шуу. Ажал тухайгаа hонирхолтойгоор, дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ мүртөө, хамта хүдэлдэг нүхэдөө ехэ магтана.

—Александр Ласточкин, Роман Щикунов, Николай Филатов болон бусадтай арбаад гаран жэлэй туршада хамтадаа ажалланаб. Эдэ нүхэдни зунай аяма халуундашье, үбэлэй янгинама хүйтэндэшье жэгдэ hайнаар ажаллажа, даабаряа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байдаг. Тиимэhээл бидэ үдэр бүриингөө даабари, абаhан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэбди, —гэжэ В. П. Парамонов хэлэн, hалхи шуурганда доло үлеэлгэжэ, хүрин хара болошоhон хасараа эльбээд абаха юм. Үнгэрэн ошоhон жэлнүүдэй мүр сараагай үлөөhэн нарихан зурлаанууд хасарыень hиилэнхэй. Энэ хүн хүнгэн бэшэ зам гаталаа гэжэ абаhаар лэ ойлгохоор hэн.

Васиин эсэгэ Петр Парамонов бүхы наhандаа ойдо ажаллажа, республика дотороо яhала мэдээжэ болоhон байха. Василий балшар бага наhанhаа хойшо эсэгэеэ дахажа ой гаралсадаг, гар хюреэгээр модо отололсоодшье туршаhан юм. Тиигэхэдэ ойдо ехэнхи ажал бар хүсөөр лэ хэгдэдэг байгаа бшуу. Гар хюреэгээр модон отологдохо, морёор таллуулан шэрэгдэхэ. Модо бэлэдхэхэ ажалай хэды хүндэшье hаань, юундэшьеб Василида энэ ажал сэдьхэл зүрхэндэнь дүтөөр hанагдадаг бэлэй.

Хабарай ой соо хүдэлхэдэ hонин лэ байдаг даа. Нарhан, шэнэhэн мододой шэнхинэхэ дуун, элдэб олон шубуудай жэргээн Василиин hанаан бодолые хүлгөөдэгшье байжа болоо. Хүдэр дорюун хүдэлмэришэдэй унаhан малгайгаа абаха сүлөөгүй ажаллажа байхыень харахадаа залуу хүбүүн урмашадаг, омогорходогшье байжа болоо. Арбан табанай богоhо алхаад ябахадаа:

— Модо бэлэдхэгшээр ажаллахам, —гэжэ эсэгэдээ сэхэ мэдүүлээ бэлэй.

— Хожом нэгэтэ шаналжа ябахагүй hаа, хүдэлөөд турша. Өөрынгөө дураар лэ хүн мэргэжэл шудалжа, тэрэ мэргэжэлээрээ бүхы наhандаа үнэн сэхээр ажаллаха хэрэгтэй бшуу даа. Өөрөөл мэдэ, — гэжэ эсэгэнь хэлээ бэлэй. Василий эдир залуу наhанhаа ойдо ажаллажа, модо бэлэдхэгшын хүнгэн бэшэ ажалда дүршэжэ захалаа бэлэй. Модо отолхо, гэшүүhэ сэбэрлэхэ ажал эрхим шанартайгаар, бушуу түргэнөөр хэдэг болоо. Трактористын мэргэжэл шудалжа, ойдо отологдоhон модо таллуулан шэрэдэг бэлэй. Оролдосотой, hүбэлгэн бэрхэ хүбүүн хододоо даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө магтаалда хүртэжэ захалаа. Сэрэгэй албанда ябахадаашье модо бэлэдхэхэ ажал хэрэг тухайгаа бодомжолон ябадаг байгаа бшуу. Сэрэгэй албанhаа бусаhаар лэ түрэл Хүрбынгөө леспромхоздо эсэгэтэйгээ ажаллажа эхилээ hэн.

1977 ондо Василий Парамонов Хурамхаанай леспромхоздо өөрынгөө дураар ошожо, Василий Щукинай бригадада хүдэлжэ захалба. Дүршэл шадабаритай, ажалша түрүү мэргэжэлтэниие удангүй бригадираар дэбжүүлээ hэн. Долоон хүнhөө бүридэhэн коллективые хүтэлбэрилжэ, модо бэлэдхэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа захалаа. Василий хамта хүдэлдэг нүхэдтэйгөө үгэеэ ойлголсожо шададаг, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байhанаа хэрэг дээрэнь харуулба.

— Бидэ трактораа 1,5 халаанай туршада хүдэлгөө hаа, үшөөл ехэ модо бэлэдхэхэ аргатайбди. Шэнэ арга хэрэглэе, — гэжэ В. П. Парамонов хамта хүдэлдэг нүхэдтөө нэгэтэ хэлээ бэлэй. Хурамхаанай леспромхозой захиргаан, партийна, профсоюзай организаци энэ үүсхэлыень hайшаан дэмжэбэ. Хэрбээ урдань үдэртөө 70—80 кубометр модо бэлэдхэдэг hаа, 130—140 кубометр бэлэдхэжэ, гайхамшаг бүтээсэ туйладаг болоhон байха юм. hарадаа 4000 кубометрhээ дээшэ модо гүрэндөө тушаажа, республикын модошодой дундаhаа онсо шалгарба. СССР-эй Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын «Эрхим бригада» гэhэн нэрэ солодо хүртөө.

Модо бэлэдхэхэ участогуудые бригадануудта хубаажа үгэхэдэ дутагдалнууд гарадаг байгаа. Зарим бригаданууд ходол hайн модотой участогуудта тудаха. Энээндэ дурагүйдэхэ, элдэбын үгэ зугаа гараха. Иимэ дутагдалтай эбсэжэ болохоор аал? Участогуудые тушаажа абахадаа, жээрэб татадаг болоё гэhэн дурадхал В. П. Парамонов оруулаа бэлэй. Шэнэ арга бултанда hайшаагдаба. Мүнөө жээрэб татажа, участогуудые хубаадаг болоо. Гомодохо, голхорхо ушар дайралдахаяа болёо.

Шэнэ онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, трактор, модо отолдог хюреэнүүдээ аша үрэтэйгөөр ашаглаха хэрэгтэ В. П. Парамонов, тэрэнэй бригадын бүхы гэшүүд ехэ анхарал хандуулдаг. Хүдэлмэриин хэдэн мэргэжэл шудалжа, дүршэл шадабарияа улам нарижуулна. Энээнэй ашаар лэ модо бэлэдхэхэ даабаряа холо үлүүлжэ, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые эрид дээшэлүүлнэ ха юм. Юhэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргээ бэлэй. Энэ туйлалтануудынь үндэрөөр сэгнэгдээ hэн. Арбадахи табан жэлэй туршада бүри габшагайгаар ажаллажа, даабаряа 3 жэл 7 hарын туршада дүүргэжэ, республикынгаа модошодой дунда эгээл үндэр бүтээсэ туйлаа.

Үүсхэлшэ, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэн В. П. Парамонов партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула шэн зоригтойгоор ажаллажа байнхай. Бригадынь гэшүүд арбан нэгэдэхи табан жэлдэ эгээл үндэр бүтээсэ туйлаха гэhэн хараа зорилготойгоор ажалаа эмхидхэнэ. Байгша оной нэгэдэхи кварталай туршада 11 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 14 мянганда хүргөө гэхэ гү, али республика дотороо эгээл hайн үрэ дүн туйлаа.

—Бидэ саашадаа үшөөл шангаар ажаллахабди. Бригадымнай гэшүүд үгэдөө хүрэжэ шададаг зон. Эдэнэй оролдолго шадабариин ашаар hайн үрэ дүн туйланабди, туйлахашьебди, —гэжэ В. П. Парамонов мэдүүлнэ.

... Хабарай ой соо хүлгөөтэй шууятай. Шубуудай жэргэхэ, нарhан, шэнэhэн мододой шууян дуулаха, трактор, машинануудай хүнхинэхэ абяан сум ниилэжэ, ажалай эршэтэ хүгжэм холуур сууряатан зэдэлнэ. Тракторай двигателиин хүнхинөөн доро В. П. Парамонов хүхюунээр дуу дуулан ажаллажа байна. Хурамхаанай леспромхозой баатар хүбүүдэй нэгэн хамта хүдэлдэг нүхэдөө магтан дуулана ёhотой. Эдэнэр эршэтэ ажалай ульгэр жэшээ харуулжа, үшөөл оло дахин нэрээ нэрлүүлжэ, солоёо дуудуулха байха.

М. КАЛЕКИН,
В. ГАРМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев Социалис Ажалай Геройн Алтан Одо В. П. Парамоновто барюулаад байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

ГҮРЭНЭЙ ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИ БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Розничнэ эд бараанай эрьесые хүгжөөхэ, хүн зониие хангалгын шанарые hайжаруулха талаар арбадахи табан жэлэйнгээ даабаринуудые дүүргэхэдээ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-hээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Осодоева Валентина Александровнае — Улаан-Үдын горпромторгын 1-дэхи магазинай секциие даагша.

Плюснина Галина Сергеевнае — Улаан-Үдын столовонуудай нэгэдэхи трестын харьяата «Байгал» ресторанай директор.

Старикова Людмила Ив... ковнае — Улаан-Үдын столовонуудай нэгэдэхи трестын 9-дэхи столовын үйлэдбэриие даагша.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Хабалов Михаил Михайловичые — Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Авдеева Любовь Прохоровнае — Улаан-Үдын нэгэдэхи пищеторгын 32-дохи магазиниие даагша.

Быкова Ирина Андреевнае — Росхозторгын Буряадай баазын ахалагша товаровед.

Власова Ефросинья Назаровнае — Улаан-Үдын горпромторгын 29-дэхи магазиниие даагша.

Злыднева Тамара Ивановнае — Улаан-Үдын столовонуудай хоёрдохи трестын 8-дахи столовын үйлэдбэриие даагша.

Иевская Галина Георг... евнае — нийтын эдеэ хоол... Каменска конторын «Ч... кафегэй кондитер.

Ладыженская Валент... Сидоровнае — Хяагтын ху... далдаа наймаанай эмхи... харьяата 12-дохи магази... наймаалагша.

Николаева Галина Андр... евнае — Улаан-Үдын хоё... дохи пищеторгын 69-дэхи ма... газиниие даагша.

Павлова Марфа Ульян... нае — Улаан-Үдын горпло... овощторгын 7-дохи маг... ниие даагша.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Гречко Василий Адамовичые — Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министерствын барилга-хабсар... гын управлениин слесарь.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Ахметшина Галина Викторовнае — Улаан-Үдын столовонуудай нэгэдэхи трестын 6-дахи столовын үйлэдбэриие даагша.

Ерофеева Валентина Лазаревнае — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи нийтын эдеэ хоолой управлениин Улаан-Үдэ станциин ресторанай тогоошон.

Занграева Анна Тихоновнае — Улаан-Үдын хилээмэ наймаалдаг эмхиин 1-дэхи магазиниие даагша.

Зайкова Людмила Минибаевнае — Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министерствын Улаан-Үдын ... вермагай ахалагша товаровед.

Зиновьева Галина М... ловнае — Улаан-Үдын спорт... торгын «Спорттовары» ма... зинай таhагые даагша.

Латыпова Людмила Андр... евнае — Улаан-Үдын хо... дохи пищеторгын 81-... магазинай ахалагша наймаа... лагша.

Чимитова Надежда Цыр... жаповнае —Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Сове... дэргэдэхи нийтын эдеэ ... лой управлениин таhагай на... чальник.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Демина Анна Афанасьевнае — Улаан-Үдын столовонуудай хоёрдохи трестын 16-дахи столовын тогоошон.

Зуева Ольга Петровнае— Улаан-Үдын нэгэдэхи пищеторгын 61-дэхи магазинай наймаалагша.

Клемешева Нелли Семеновнае — Росмясомолторгын Буряадай хладокомбинадай складые даагша.

Коноплина Татьяна Дмитриевнае — Улаан-Үдын горпромторгын 36-дахи магазинай ахалагша наймаалагша.

Левитин Владимир Лазаревичые — Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министерствын худалдаа наймаанай техникын талаар Улаан-Үдын комбинадай участо... мастер.

Пожндаева Нина Яков... нае — Улаан-Үдын гор... доовощторгын баазын ск... дые даагша.

Темникова Надежда Ив... новнае — нийтын эдеэ хоо... лой Сэлэнгын конторын ... дохи столовын тогоошон.

Филатова Галина Ив... нае — Улаан-Үдын столо... нуудай нэгэдэхи трестын ... дохи столовын тогоошон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной апрелиин 13.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

ГОЛ МҮРЭНЭЙ ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНҮҮД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө шагнаха.

БУРЯАДАЙ АССР-hээ
«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Кузнецов Валерий Прокопьевичые — Улаан-Үдын гол мүрэнэй портын тамардаг кранай ахалагша электромеханик.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной апрелиин 2.

Лосось загаhадай түрьhээ хаядаг Курильска нуур дээгүүр авиаторнууд минеральна үтэгжүүлгэнүүдые сасан тараажа эхилэнхэй. Эрдэмтэд нуурай гидрологическа шанарые шэнжэлhэн, загаhадай тооe элирүүлhэн, тэдэнэй тэжээлэй баазые шудалhан байха юм. Эдэ бүгэдэ туршалгын дүнгүүдые бүри зүбөөр сэгнэхэ арга олгохо бшуу.

Петропавловск-Камчатский.

ТЕЛЕТАЙПААР ДИАГНОЗ ТАБИНА

Биробиджанай областной больницада асарагдаhан эхэнэрэй үбшэнгэй диагноз саг болзортоо зүбөөр табигдажа, түргөөр эдэгэжэ эхилбэ.

Врачнарай консилиум дээрэ үбшэнгэйнь эсэсэй диагноз тушаа врачнарай hанамжа ондо ондоо байба. Тиимэhээ электронно-тоолон тодорхойлхо оньhо мэргэн түхеэрэлгые хэрэглэхэ гэжэ шиидхэгдээ hэн. Тэрэнь тоотойхон минута соо эсэсэй диагноз табижа үгөөд, операци хэhэнэй хэрэггүй болоо бэлэй.

Биробиджанай врачнар нимэрхүү заабаринуудые ходо абажа байдаг юм. Владивосток хотын гүрэнэй медицинскэ институдай эрдэмтэд тэдээндэ туhалжа байдаг. Үбшэнгүүдые элирүүлхэ талаар программанууд зохёогдожо, электронно машинада тодхогдонхой.

Үбшэнгые зүбөөр элирүүлхэнь бэрхэтэй байбал, врачнар телетайпаар захил хэдэг. Таба-долоон минутын үнгэрхэдэ, машина зүб харюу үгэдэг. Эрдэм наукын туйлалтануудые бодото дээрэнь иигэжэ бэелүүлхэдэ, эмнэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга олгодог байна.

Биробиджан.

АМАР МҮРЭНЭЙ ЭРЬЕДЭ

Хабаровскда шэнэ микрорайон байгуулагдана. Тэрэ үзэсхэлэн гоё, тааруу зохид байхаар хараалагданхай.

Шэнэ микрорайондо юhэ ба арбан дүрбэн дабхар байшангууд урган бодохо. Нэгэн доро худалдаа наймаанай түб, үхибүүдэй саадууд, hургуули, стадион баригдана. Тус районие транспортаар хангалга тухай бариhашад hанаагаа табиба. Эндэhээ хотын түб хүрэтэр автобус, трамвай, троллейбус ябаха.

Амар мүрэнэй эрье дээрэхи хото урган үргэдэнэ. Энэ табан жэлдэ Хабаровскын 135 мянга гаран хүн зон шэнэ байрнуудта оршожо толлохо юм.

Хабаровск.

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУД МЭДЭЭСЭНЭ

ЗАГАҺАДАЙ ҺҮРЭГ ОЛОШОРУУЛХЫН ТУЛА

Камчаткын ихтиологууд лосось загаhанай тооe олошоруулхын тула загаhадай түрьhээ хаядаг газарнуудта нэмэлтэ тэжээл үгэхэ гэжэ дурадхаhан байгаа. Урдань тэдэ Лиственничнэ гэжэ бишыхан нуурта азотно-фосфорой холисо оруулжа, туршалга хэhэн юм. Тиихэдэнь жараахайнуудай хоолоодог замаг болон зоопланктон гэжэ ургамал бүри hайнаар ургажа эхилээ hэн.

ХҮБШЭ ТАЙГАДА ТЕЛЕФОН ТОДХОГДОБО

Уссуриин Стрельниково гэжэ тосхондо телефон ханхинажа эхилээ. Эндэхи модо отологшод болон ангуушад оронной ямаршье hуурин газартай телефоноор хөөрэлдэхэ аргатай болоо бшуу.

Намаг налхитай газар, тайгын хүлхэ шэрэнги болон эгсэ үндэр шэлэнүүдые дабажа, хэлхеэ холбоошод телефоной утаhа татаба. Примориин эгээл холын Пожарска районодо телефон оруулагдажа дүүргэгдээ.

Лучегорск,
Примориин хизаар.

АРМЕНИИН ССР. Иждеван-Раздан гэжэ түмэр замай барилга энэ регионой экономическа хүгжэлтэдэ ехэ шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой. Энэ харгы хадын шэлэ дээгүүр, тон өрёо эрхэ байдалда татагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Халаанай маркшейдер Галина Волова туhалагша Астхик Симонянтайгаа тоннель малталгые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Ц.-Д. Д. ДОНДОКОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряад совет литературада олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, Буряадай АССР-эй арадай поэт Дондокова Цырен-Дулма Дондоковнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 30.

ҮЕ САГАЙ ГУУРЬААР...

ҮЕ САГ... Үе сагтаяа зэргэлэн ябажа, өөрынгөө ...н байдалые, баатар хүнүү...ые, нүхэдөө, залуушуулые ...н гоёор магтан дуулаха ...з харюусалгатайшье, хүн...тэйшье хэрэг. Поэтесса Цырен-Дулма Дондокова үе сагтаа зэргэ алхална.

Цырен-Дулма Дондоковагай ...байдалай, зохёохы ажалай ... үргэншье, уташье байна юм. Хориин аймагай Байсын-Үбэр гэжэ нютагтуурөө, тэндээ тэнжэн ур... Оройдоол зургаатайхан ...надань, Октябриин хубисхалай мандаа. Эдир сэдьхэл ...нанайнь хүгжэн батажаха ...ргэ шэнэ ажабайдал мүн ... ехэ нүлөө үзүүлээ.

Хори гаран онуудай комсомол басаган Цырен-Дулма Улаан-Үдэ хотын педтехникум ...ргэһэнэйнгээ һүүлээр, аяар ...блан дабаанай хормойдохи ...нэ нютагта багшалхаяа ...о һэн. Залуу багша ухи...тэ ном бэшэг заажа сү... ябаа. Тиибэшье тэрэ ...та болоһон хубилалта...та, олониитын хүдэлмэ... эршэ зоригтойгоор ха...дадаг һэн. Хамтын ажалай, ...оозуудай бии боложо бай... дайшалхы дорюун саг... Эгээл эндэ гүлмэр комсомол басаганай эмхидхэхы ..., унтаршагүй эрмэлзэл... тодорон гараа һэн. Цырен-Дулма һургуулиие дааг... комсомолой эхин эм... секретаряар хүдэлөө, ...рнүүдэй соведые хү...бэрилөө...

...уран һайханай бүлгэмүүдэй ...артнүүдтэ эдэбхитэйгээр ...дажа ябахадаа, шүлэг, ... хонгёо дуу зохёожо ...дадаг һэн. Цыден-Дулма ...доковнагай гэр бүлын ...бом соо нэгэ һонин фото... бии. Мэдээжэ уран зо...шод Хоца Намсараев Сол... Туя хоёртой зэргэлээд, ... басаган зогсоно. Тэдэ... зохёохы ажал, шүлэгшын ... мордохуулһан үреэл ...эхэл үлзытэй, нүлөөтэй ... гэхэдэ, алдуу болохо... Тиигэжэ тэрэнэй түрүү... шүлэг 1933 ондо «Бу...-Монголой үнэн» газетэдэ ...логдоо һэн. Тэрэ сагһаа ... поэтесса нилээд олон ... бэшээ.

... ондо түрүүшын буряад ...эссын «Хоёр дуран» гэжэ ...шын согсолбори хэблэг...блэй. Энэ бишыхан аад, ... аялгаар баян дэбтэр ... шүлэгшын ехэнхидээ дай...уедэ бэшэһэн зүрхэнэй ...ууд ороһон байгаа. Энэ ... бусад олон уянгата зо...лүүдыень зарим шэнжэ... гү, али «шүүмжэлэг... шэрүүнээр угтаһан юм. ...ээ шүлэгүүд сооһоонь ... тэды үгүүлэлнүүдые хо...татажа абаад, гол удха... һалгаажа байгаад, ган...гүй хай, уһан нюдэн» ... гэлдэжэ шангарагша ... Ингэжэ Ц.-Д. Дондоко... уянгата дуунууд саг ... замхаһан байгаа. Гэ... «зүрхэнэй уяниинь ...һоо удхатай» гэһэншүү ... шүлэгшын зориг, оюун ...нь мохоогүй, бэрхэ... торожо тунхаряагүй, ... бүри хурсаар, бүри ...гээр хатуужаа. Тиин ...аран онһоо поэтессын ... бүри шанга аялгатай...гараһан байна. Энээнэйнь ... 1959 ондо Цырен... Дондоковагай «Зүрхэ...сохисо» гэжэ шэнэ ном ... тэрэ дары олондо ...гдаһан юм. Тэрэ гэ... хойшо уран шүлэгшын ... бүхы Буряад орон соо... сэлгидэжэ, эгээл үндэр ...нь бүхы Росси соогуур ... Мүнөө хамта дээрээ ...дэй арба гаран согсолборинууд, «Байгалай басаган», «Шулуунууд дуулана» ...тын — 5—6 поэмэ хэб...

...рен-Дулма Дондокова ... зохёолой ута замай ...эхинһээ хойшо имагтал ... дуран тухай бэшэдэг ... шүлэгшэн байгаагүй. ... Дондоковагай мүнөө ... буряад поэзиин эгээл ... уянгата шүлэгшэн бай... тэрэнэй зохёолнуудай ... хадаа улас түрын, ...цистическэ шанартай, манай совет хүн, ажалша, дайлалдагша, илагша хүниие магтан дуулаһан аялгатай. Бүри түрүүшынь согсолбори соо Эсэгэ ороноо хамгаалагшадай эрэлхэг дорюун түхэя шарайе тон хурсаар зураглаһан байдаг.

Али шүлэгшэнэй эрхим мүрнүүд арадай дуун боложо, авторайнгаа зүрхэндэ бусажа ерэдэггүйб?! Тиимэ золой хажуугаар Цырен-Дулмашье үнгэрөөгүй! «Дэлхэй миниин альган дээр», «Харахан нюдэн», «Талын басаган», «Инаг дурам, хаанабши?», «Дурдам алшуур», «Түрын ёохор» болон бусад дуунууд бодото арадай дуунууд болоһоор үнинэй.

Цырен-Дулма Дондоковна тоонто нютаг Хори тухайдаа, түрэл гарал, нютагаархин тухайдаа ехээр, һониноор, мэдэхэйгээр бэшэдэг.

> **...Үдэмни, шамайгаа**
> **харахадаа,**
> **Үзэсхэлэн һайхан**
> **басагантай жэшэдэгби.**
> **Баруулжаа мүнөөшье**
> **зориношь,**
> **Баясхаланта ерээдүй руу**
> **Басаган бэеэ бэлэн**
> **зориношь.**
> **Түрэл шамдаа этигэнэм,**
> **Түби орёохыень этигэнэм!**

«Байгалай басаган» гэһэн поэмэ тухайнь илангаяа тогтон хэлэхэ дуран хүрэнэ.

> **Ингэжэ яахын хирэндэ**
> **Инаг дуранай дууе**
> **Эблүүлэлтэй гү, али**
> **бэшэлтэй гү!**
> **Эхи татан хэлэлтэй гү!..**

Ингэжэ поэтесса түрүүшын мүрнүүдһээ шүлэглэмэл энэ повестьёо эхилхэдээ, арадай ажабайдалай, залуу наһанай гүн руу бидэниие хүтэлэн оруулна. Уянгата, эпическэ маягаар шүлэгөө найруулжа, эдир басаган Эржэниин, тэрэнэй нүхэдэй хуби заяан тухай сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэнэ.

Зүгөөр Ц.-Д. Дондокова тэдэн тухайгаа хөөрэжэ эхилхынгээ урда тээ, Октябриин хубисхалтай, агуу Ленинэй хэрэгүүдтэй мүнөөнэй байдалые холбон, ирагуу зохидоор дуулана.

Повестиин геройнууд уншагшадтаа мэдээжэ болоһон, Улаан-Үдэдэ, Эрхүүдэ, Баргажанда, Яруунада ажаһууна, ажаллана.

...Дүрбэн бүлэгһөө бүридэһэн «Шулуунууд дуулана» гэһэн поэмэнь түүхын материалнууд дээрэ үндэһэлэнхэй. Буряад эхэнэрэй хуби заяан энэ зохёол соо эли тодоор харуулагданхай.

Эхэ орон тухай уран, үргэн долгисоор үерлэмэ, халуун мэдэрэлээр халима үгүүлэлнүүд Цырен-Дулма Дондоковагай олохон шүлэг сооһоо эдэлэн гарадаг. Гадна эдэ үгүүлэлнүүдэйнь хэлэнэй юрын аад, һуурияа олоһон, арадай хөөрөөнһөө абтаһан аад, уран найруулгатай байһые онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Залуушуулда заахан замай захяа шэнгеэр зарим мүрнүүдынь шэхэндэ шэбэнэгдэн дуулдана бэшэ гү?

> **Зэмэлхэ үгын элинь һайн,**
> **Магтаха үгын, далдань**
> **һайн.**
> **Зэмэлүүлхын һайгаар**
> **Зэлдэгэр хүн болохо,**
> **Магтүүлхын муугаар**
> **Маряан сэдьхэл олохо...**

Эдэ оньһон хурса, уран дабаса мүрнүүд уран шүлэгшын уянгата дуунууд сооһоо аршаан булаг шэнгеэр һайлажа байдаг байна.

Нариинаар бүтэһэн ирагуу шүлэгүүд Ц.-Д. Дондоковагай зохёол соо олон. Энэ хадаа имагтал уран зохёолой ажал дээрэ түйлагдаһан шадабари, мэргэжэл сооһоо гулган гараа.

Харин иимэ шадабари, иимэ мэргэжэл шудалха ута замда Цырен-Дулма Дондокова олон бэрхэшээлнүүдые, олон хаалта боолтонуудые дабажа гараа.

Поэтесса шүлэг болон поэмэнүүдэй нилээд олон номуудые хэблүүлээ гэжэ үшөө дахин онсолоё. Жэшээлхэдэ, «Майн сэсэгүүд», «Наран тээшэ», «Далланам, һара, шамайе», «Гараа үгыш, хүн», «Шүрэ бугааг» гэхэ мэтэ. Бага наһатаниие, үхибүүдые поэтесса мартадаггүй. Тиихэдэ поэтесса Хориин районой суута хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат ябаһан Зоя Жамсаранова тухай «Манай басаган» гэһэн шүлэглэмэл репортаж бэшээ. Мүн Фёдор Сахировтай суг «Дабһанай амтан», «Ехэ хонхо» гэһэн пьесэнүүдые бэшэжэ, буряад драмын театрай сценэ дээрэ табюулаа.

1975 ондо хэблэгдэһэн «Шүрэ бугааг» гэжэ ном дээрэ хэлтэ тогтоё.

«Шүрэ бугааг» гэжэ ном табан бүлэгһөө бүридэнэ. Бүлэг бүхэнэйнь өөрын шэглэлтэй, маяг шэнжэтэй, гол зорилгодоо гүйсэд харюусана.

«Буряадни» гэжэ бүлэгөөр номынь нээгдэнэ. Энэньшье тон зүб.

> **Зүүдэндээшье Эхэ орондоо**
> **һэрюундээшье зосоогоо**
> **Дуратайб шамдаа,**
> **Буряадни...**

«Шүрэ бугааг» гэжэ шүлэг дотороо зүүдхэл гоёолтонуудай шэжэр һайханиие харуулха гэһэн зорилго табяагүй, харин түрэл дайдынгаа баялигые, арад зонойнгоо уран бэлигтэйе тодо хурсаар харуулна.

> **Ууган Буряадай урые,**
> **Улаан шүрэ бугаагые —**
> **Сагаан мүнгэн дээгүүр**
> **Сагайм, арадайм һиилүүр—**

гэжэ уянгатуулан хэлэхэдэнь, хамаг хэрэгтэй юумэн тобойсо гарана.

«Арадайнгаа заншалнуудһаа» гэжэ гурбадахи бүлэгтэнь ороһон шүлэгүүд үдэр бүриимнай хэрэгтэ гэхэ гү, али хэр үгһөө дамжажа ерэһэн һайн һайхан заншалта наада мэдэхэгүй залуу хүбүүд, басагадта хабаатай. Шухаланьгэхэдэ, ёһо заншалай һайн һайхан шанар шэнжые удхалан мэдэхэһээ гадна, аман зохёолой дундаршагүй баян байһаниие ойлгонобди.

Поэтесса Цырен-Дулма Дондокова бага наһанай, эдир үетэндэ нилээд олон зохёолоо зорюулаа. Тиигээд һургуулиин хабарай амаралтын үедэ болодог олимпиадада зохёол бэшэдэг һурагшадай слёдто поэтесса хабаадажа, тэрэниие хүтэлбэрилэлсэдэг байна бшуу.

Үхибүүдтэ зорюулһан «Би — Шарлуухайб» гэһэн ном (1980 ондо энээнэйнь үргэлжэлэл —«Би — наран Шарлуухайб» гэһэн номынь гараа һэн. Тэрээн соогоо Цырен-Дулма Дондокова бишыхан Шарлуухайн зүгһөө шүлэглэн, ажабайдалыень харуулна. Тиихэдээ тэрэнэй гүлмэрхэн ухаан соогоо буйлуулһан һанал бодолнуудые уран хурсаар, зүбөөр харуулжа шадаа.

Шарлуухай гэрэй амитадта ехэ дуратай басаган. Миисгэй, Халюун гэжэ нохой, бишыхан, хөөрхэн хурьган тэрэнэй тон һайн нүхэдынь болонхой байха юм.

Саашадаа поэтесса Шарлуухай басаганай ямар юумэнээр һонирходог байһан тухай бэшэнэ. Тиихэдээ тэрэнэй эжы, аба, эгэшэ, ахадаа ямараар хандадаг байһаниинь ехэ зохидоор харуулжа шадаһан байна.

> **«Ашата багша Ленин», —**
> **гээд.**
> **Абгамни сээжэлдээ,**
> **Ахамни алтаар бэшээ,**
> **Альбом Ленинэй бэлдээ...**

Эндэ бишыхан Шарлуухайн агуу багша Ленинэй нэрэтэй түрүүшынхиеэ танилсаһан тухайнь уншанабди. Агуу вождиин һайхан образ үхибүүнэй толгойдо бүхөөр хадуугдан, ямаршьеб, ондоо, тусхай мэтээр тэрээндэ үзэгдэһэниинь гайхалгүй бэшэ аад даа.

Манай ороной хүүгэдые совет патриотизмын һайхан жэшээ дээрэ хүмүүжүүлгын аша үрэ эндэ элеэр харуулагдаа гээд тэмдэглэмээр.

һүүлэй жэлнүүдтэ манай ахамад поэтесса зохёолойнгоо дэлисые бүри үргэдхэжэ, аялгыень олон хухалгатай болгоо. Мүнөө республикын районуудта, сомонуудта, колхоз, совхозуудта — аяар холын хонишодой байра, һүнэй фермэнүүд дээгүүр, фабрика, заводуудай, уурхайн барилгануудай коммунис ажалай бригаданууд дээгүүр, клуб, соёлой байшангууд, һургуули, библиотекэнүүд соогуур Цырен-Дулма Дондоковагай номууд болон фото-дүрэнүүд саг үргэлжэ байдаг. Мүн уран зохёолшо өөрөө энээгүүр-тэрээгүүр ходо айлшалжа, уншагшадтаяа, ураг тарагуудтаяа, түрүү ажалшадтаяа уулзажа, хөөрэлдэжэ, танилсажа ябадаг — тохорһон һайхан заншалтай болонхой. Имагтал уран зохёолшодой бригадатай гү, уран зохёолой неделидэ ябалсадаг бэшэ, харин өөрөө гансаараа, имагтал зохёолойнгоо хэрэгээр, тэргэ шэргаашье һаань, ябажа ябахыень харахат, холо ойрын харгы дээгүүр уулзахат. Ябаһан тээшэнь ябалсаад, хүрэһэн газартань хүрэлсөө һаа, урматайгаар угтаһан зоной урда шэнэ зохёолоо уншажа гү, али сэдьхэлэй хөөрөө дэлгэжэ һуухыень шагнахат.

Энэ хадаа уран зохёолшын үе сагайнгаа гуурһаар урлаад байһан, хэжэ байһан, бүтээжэ байһан захатануудые шалгажа, шанарыень гаргадаг, үзэжэ удхыень сэгнэдэг хэм хэмжүүр болоно. Энэ хэмжүүрэй, энэ шэгнүүрэй гол һомон хадаа «һайн» гэһэн сэгнэлтэ дээрэ лаб тогтоно.

Буряад уран зохёолой саашадаа улам хүгжэхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Цырен-Дулма Дондокова 1971 ондо «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа һэн. һүүлдэнь —1975 ондо Буряадай АССР-эй республиканска шанда, 1980 ондо Буряадай АССР-эй арадай поэдэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэн габьяатай.

Поэтесса Цырен-Дулма Дондокова үе сагтаяа зэргэ алхалжа, мүнөө үеын хүнүүдэй баяр, зол жаргал, гуниг, эрмэлзэл бодолые уран гоёор харуулжа, буряад уран зохёолой жасада нэнгин хубитаяа оруулна. Тиигэжэ поэтесса үе сагаингаа гуурһаар уран гоё зохёолнуудые бэшээ, бэшэнэ, бэшэхэшье.

Цэдэн ГАЛСАНОВ,
Георгий ДАШАБЫЛОВ.

Ц-Д. ДОНДОКОВА, БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ПОЭТ

АЖАБАЙДАЛ ТУХАЙ БОДОЛНУУД

* * *

Хүнүүдэй дунда ябахада,
Хүнүүд юугээрээшьеб даа ялбадаг.
Үбэлшье байг ялбаха,
Үндэр хүрөө этэн ялбаха,
Хүрөө этээд, хүгшэнөө һаахирха,
Хүдэлмэри тээшээ өөрөө һалирха.
Шамтай хөөрэлдэжэл ябаха,
Шашаан соонь юуншьеб ялбаха...

* * *

Зунай байдал —
зураашын сайдал:
Ногоон сагаан —
хоёр шэрэ һамарха.
Үндэгэн шара наран
үндэрые дабан һалирха.
Ябаха, ябаха, мухариха —
яһалахан амитаниие халуудуулха.
Тогоон огторгойешье халуудуулха —
тоб-тоб хүлһэ дуһуулха.
Зуһалан найгаса
шаража байхадаа,
Зунай наран
өөрөө халуудаха,
Алта бушхасаа
халуудаха...
Алтаа мандашье —
халбагадуулха.
Үндэрэй алта
халбагада халбагидаһаар
Үхибүүн салдагаяа
үүдэнэй саана орхихош.
Һалхи бордоһо
даба дабаһаар,
Хабирга дээрээ
ажабайдал ашадаг болохош.
Гэнтэ-сэнтэ
гэнэдэхэш даа,
Самнажа дэбхэржэ ябатараа,
саһа руу толгойгоороо умбахаш даа.
Саашаа яба ябаһаар,
сагаан толгойдоо хүрэжэ,
Саадахи наадахияа
шалгадаг болохош даа...

* * *

Арбан табанай һара гиигээд,
Абхайн энгэр дээр яларна.
Үргэн нюурыень эльбээд,
Үндэр дээшээ абирна.
Байгаали хүгжэмөө эхилшоо,
Һаһа биш һүни руу шэнгэшооб.
Шэнгэгшэд соо сэбэрхэн басаган,
Сэбхэлдэ тэрэнэй гасалан...
Сэг соогоо басаган
Шэмэгээ хаажа ябалтай гү?
Сэлмэг һүниеэ агсан,
Шэрдэмэл үдэр абилтай гү?
Шэрдэмэл хадаал, шэрдэмэл,
Сэхыень хэлэхэдэ, нейлон.
Арбан долоотой басагин
Андалдаха юм аал һүниеэ?
Алхалан ерэжэ ябагшань
Али барид гэнэ гү зүрхэеэ?

* * *

Энэл гүб даа ажабайдал —
Эжынь гашуухан сайдал.
Һаамайжа сайлатарш, ажабайдал
Хамаад асарха гайхал.
Хүхиһөөр байтарш, найдал
Хүхэршэхэ хуушан сайдил...
Ажабайдал —
шинии урда нюуса.
Аба, эжыш
һууһан бууса.
Буусадаа һужа —
туужаяа захала,
Бусаиданги ажабайдалаа
бодолтойгоор задала.

Туужаяа шэдэлэ,
буусаа шэнэлэ.
Туужи соош дайралдаха —
тон хүндэ таабари.
Туламтай талханшье байха —
туршаха тэрэ шинии абари.
Ябыш даа ута харгыдаа —
янгираатайхан замдаа...
Носохо даа гал
шинии досоо,
Носоогүй һаань,
номин тэнгэри зуриад носоо.
Нойр туугдаха дороо,
ногтолжо бариxаш мордо.
Таниха гүш хожом намай —
талаан үгэһым замай...

ХҮН ЗОНОЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫН ТҮЛӨӨ

Совет хүнүүдэй элүүр энхэ байхын хойноһоо оролдолгые шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ КПСС-эй XXVI съезд тоолоо. Арадай элүүр энхые саашадань һайжаруулха тухай дэлгэрэнгы тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1977 ондо абаа һэн. Тиимэһээ республикымнай элүүрые хамгаалгын органуудай, эмхи зургаануудай ажал ябуулга энэ талаар парти, правительствын гаргаһан тогтоолнуудые бэелүүлгэдэ сэхэ шэглүүлэгдэһэн байгаа гэжэ элидхэл хэһэн элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо **Б. В. Кузьмин** хэлэбэ.

Үнгэрһэн табан жэл соо республика доторнай, тэрэ тоодо ниислэл Улаан-Үдэдэ, томо томо барилганууд бодхоогдоо гэжэ тэмдэглэбэ. Гансал Элүүрые хамгаалгын министерство болон нютагай Соведүүд аяар зургаа миллионһоо үлүүтэй түхэриг энэ хэрэгтэ гаргашалһан байна.

Республикын элүүрые хамгаалгын албан зургаануудай техническэ хангалга нилээд һайжараа гэхэ гү, али 8,2 миллион түхэригэй медицинскэ техникэ худалдан абтаа.

Арбадахи табан жэлдэ врачнарай тоо 34 процентээр олошоріһон, тэдэнэрэй мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдадаг болоһон, медицинскэ туһаламжын шанар һайжарһан байха юм.

Элидхэлшэ үгэеэ саашань үргэлжэлүүлхэдээ, хүн зоной элүүр энхые хамгаалха хүдэлмэри ябуулгада үзэгдэдэг дутуу дунданууд дээрэ тогтобо. Нэн түрүүн барилгын хүдэлмэри дээрэ тогтоо. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин үнгэрһэн жэлэй түсэб миил 91,6 процент дүүргэгдэһэн байна.

Үнгэрһэн үе соо шүдэнэй үбшэ аргалха албанай хүдэлмэри хараа байса һайжараа. Улаан-Үдэдэ үхибүүнэй тусхай поликлиникэ һая нээгдээ, ехэшүүлэй республиканска иимэ поликлиникэ баригдажа дүүрэхэеэ байна. Республика дотор стоматологическа 18 кабинет (түсэбтэ 14-нэй орондо) хүдэлнэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан Хориин районно түб больницын ахамад врач С. П. Коков урагшатай ажал хэрэгүүдээ тоолон дурдаха зуураа, дутуу дунданууд тушаа тодорхойгоор хэлээ. Эдэнь юуб гэхэдэ, мебель дутана, барилгын ба заһабарилгын үедэ һаруул үнгэтэй шэрэнүүд олдоногүй, үбшэнтэнэй эдеэ хоол шанар муутай байна гэхэ мэтэ асуудалнууд болоно. Тиихэдээ кадрнуудай дутадаг ушар гол асуудал гэжэ ойлгогдобо. Эльгээгдээ болоһон юһэн фельдшерэй 3-ниинь лэ манда хүрэжэ ерээ һэн, бэшэнэйнь хайшаашье ошоһон мэдэгдэнэгүй.

— Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха, халдабарита үбшэнһөө һэргылхэ асуудалнуудаар арбадахи табан жэлдэ комплексно хүдэлмэри ябуулагдаа, саашадаашье ябуулагдаха гэжэ республикын санитарно-эпидемиологическа албанай ахамад врач П. Д. Афанасьев тэмдэглээ. Түс албан хадаа республикынгаа олон министерство, албан зургаантай хамта хүдэлмэреэ эрхилдэг байха юм. Тэдэнэй хамтын хүсөөр 1980 ондо городской, районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудай заседани дээрэ 140 асуудал харагдаа, арадай хиналтын комитедүүдтэ— 7, республикын Верховно Соведэй Президиумэй комиссида 3 асуудал табигдажа, тусхай шиидхэбэри абтаһан байна.

Яруунын ЦРБ-гэй ахамад врач Д. Б. Батуев үгэ хэлэхэдээ, район дотор больницын оронуудай яагаад олошоруулагдаһан, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдэй мэлшэдэй эрилтэнүүдые саг болзор сооньхангадаг тушаа тогтоо. Энэ талаар Романовкын участково больницын коллектив онсо шалгараа. Яруунын районой медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй 136-ниинь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй, 38 хүниинь социалис мүрысөөндэ илагшын алдар солотой.

Бэшүүрэй районой санэпидстанциин ахамад врач А. Б. Волошинов ажал хэрэг тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэһэн байна. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэдтэй, тоһоной заводой хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта һүнэй шанарай түлөө шанга тэмсэл хэнэ, сельсоведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй һуурин тосхонуудые ногоорулхын түлөө оролдоно. Энэ талаар Бага-Куналейн, Шэбэртын, Кировскэ сельсоведүүд эдэбхи үүсхэл гаргана.

— Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаадажа байһан үргэн олон ажалшадай элүүр энхые хамгаалан сахилга республиканска больницын хүдэлмэрилэгшэдэй халуун анхаралда байна гэжэ ахамад врач Д. Д. Васюткин тэмдэглэһэн байна. Үнэхөөрөөшье, тэдэнэр үнгэрһэн жэлдэ 190 отара, 174 фермэ дээгүүр ябажа, 22.395 хүниие үзэһэн байха юм.

Районно зарим больницануудта эргэлэлгын, һэргылэмжын хүдэлмэри бирагүйгөөр хэгдэнэ, жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын, Прибайкалиин, Загарайн, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй районуудһаа унжагайржа яншаршаһан үбшэнтэй хүнүүд эльгээгдэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Республикын медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанда Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **С. В. Ангапов**, элүүрые хамгаалгын министр **Л. Д. Мадыева** гэгшэд хабаадажа, үгэ хэлэһэн байна.

Суглаанай түгэсхэлдэ 1980 ондо республикын медицинскэ коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн соносхогдожо, түрүүшүүлдэ шангууд барюулагдаа, байгша оной социалис уялганууд абтаа.

В. ТОКТОХОЕВА.

Хилын саанаһаа

ТАСС — АПН

Г. ХОЛЛОИ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

НЬЮ-ЙОРК. Ажалшадай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын үдэртэ зорюулагдаһан американ олониитын жагсаал эндэ болобо.

Хотын түбтэхи Юнион-Сквер гэжэ талмай дээрэ митинг үнгэргэгдэжэ, США-гай Компартиин Генеральна секретарь Г. Холл тэрээн дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. Хүдэлмэришэн ангиин эрхэнүүдтэ — һүүлэй 50 жэлэй турша соо хүндэ хүшэр, эршэмтэй шанга тэмсэлдэ туйлагдаһан эрхэнүүдтэ США-гай зонхилхы бүлэгөөрхидэй ээрхэг түримхэнгөөр доотолгын оршон байдалда Ажалшадай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын үдэрые энэ жэлдэ тэмдэглэжэ байнабди гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Реганэй захиргаанай экономическа политика монополинуудые, нэн түрүүн сэрэгэй промышленна монополинуудые баяжуулха, американ ажалшадые улам хүндэ байдалда оруулха зорилготой.

Эб найрамдалай түлөө, американ хархис хүсэнүүдэй аюулта түсэбүүдые буруу һүргэхын түлөө тэмсэлдэ нэгэдэлээ бэхижүүлхыень Г. Холл ороной түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые уряалба.

ИНДИРА ГАНДИИН ХӨӨРӨӨН

ДЕЛИ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй дурадхалнууд Персидскэ тохоин оршондо аюулгүй байдалые хангаха, тусхайлбал, энэ райондо гадаадын сэрэгэй баазануудые байгуулгаһаа арсаха, ядерна гү, али хүн зониие олоорнь алаха хюдаха зорилготой бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тодхон табилгаһаа арсаха хараатай байна. Тиимэһээ араб гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй Кувейтдэ болохо уулзалгын үедэ энэ дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхэ хүсэлэнтэйб гэжэ Индиин премьер-министр Индира Ганди Дибайда гарадаг «Халидж таймс» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ.

США-гай гадаадын политическэ хараа шэглэл ямаршье үндэһэ баримтагүй байна гэжэ И. Ганди тэмдэглээ.

АДЕН. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ, түрүү үзэлтэй засаг захиргаануудта сохилто үгэхэ, үргэн ехэ газар дайда дээрэ хёмороо зүришэлдөөнүүдые, дайн байлдаануудые үүдхэхын тула бүмбэрсэг дэлхэйн энэ райондо сэхэ доболхын тула таарамжатай байдал байгуулха зорилготойгоор Дүтын Зүүн зүгтэ империализмын, сионизмын, хархис хүсэнүүдэй үүдхэжэ байдаг ээрхэг түримхэй ябуулгануудые Иеменэй Социалис партиин Центральна Комитет эрид буруушааба гэжэ ИСП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Али Насер Мухаммедай ИСП-гэй ЦК-гай гурбадахи пленумэй хүдэлмэриин дүнгүүд тухай эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ЙСП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

Ливандахи политическэ байдалые хаража үзэхэдөө, империализмын ба сионизмын үгэсөөнүүдтэ эсэргүүгээр энэ ороной түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй, Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй тэмсэлые бүрин хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа пленум баталба. Кэмп-Дэвидтэхи үгэсөөндэ эсэргүү тэмсэлдэ араб национально-түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэрэ заагаа.

Эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союз түрүүтэй социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай эб найрамдалта гадаадын политикада ИСП-гэй ЦК үндэр сэгнэлтэ үгэнэ гэжэ А. Н. Мухаммед тэмдэглэбэ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл дотор найруулагданхай совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые дэмжэжэ байһан тухайдаа А. Н. Мухаммед ИСП-гэй үмэнэһөө үшөө дахин мэдүүлээ.

УЛАСХООРОНДЫН БЭЛЭДХЭЛЭЙ УУЛЗАЛГА

ВЕНЭ. Уласхоорондын бэлэдхэлэй уулзалга Венэдэ эхилбэ. Буу зэбсэгүүдые хураяха, шахардуу байдалые һуларуулха асуудалнуудаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха гээшэ тэрэнэй гол зорилго болоно. Дэлхэйн 30 ороной политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадай Венэдэ ерэһэн ушар энэ уулзалгын олоной хабаадалгатай байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат В. Г. Афанасьев совет делегациие толгойлно.

Уулзалгада хабаадагшад бүхэдэлхэйн конференциин зүблэхэ зүйлые, тэрэниие үнгэргэхэ гуримые зүбшэн хэлсэнэ. Шахардуу байдалые һуларуулга, аюулгүй байдал, буу зэбсэг хураалгын, политическэ ба уласхоорондын-эрхын зорилгонууд, дэлхэй дээрэхи сэрэгэй-политическэ байдалые һайжаруулха харгы замууд гэхэ мэтэ асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдана.

Манай уулзалгын эб найрамдалта хүсэнүүдэй хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ байһаниинь арсашагүй гэжэ эб найрамдалта хүсэнүүдэй хоорондо холбоо барисаа тогтоодог уласхоорондын хуралдаанай вице-президент, Колумбиин ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Аполинар Диас Кальехас ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

ОЛОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙ ЖАГСААЛ

РИМ. Эрхэ сүлөөгэй, оронойнгоо бэеэ даанги байдалай түлөө сэрэгэй-граждан хархис хүсэнүүдтэй тэмсэл ябуулжа байгаа Сальвадорэй арадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын олон хүнэй хабаадалгатай жагсаал эндэ боложо үнгэрөө.

АП-ТАСС-ай телефото.

ДЕЛИИН ОЛОНИИТЫН ДУРАА ГУТАЛГА

ДЕЛИ. Индира Гандиин бэедэ хоро хүргэхэ гэһэн һэдэлгын гаргагдаһанһаа уламжалан, Индиин олониитэ дураа гутажа байһанаа мэдүүлнэ. Һүйдхэлшэдэй харата аашануудые буруушаан шүүмжэлһэн политическэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө, ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадһаа телеграмманууд премьер-министрэй нэрэ дээрэ ороно. Премьер-министрэй гадаадын оронуудаар албанай хэрэгээр ябахые һанаашалжа байһан самолёт соо хэгдэһэн һүйдхэлтэ ябуулга зорюута бэлдэгдэһэн хэрэг болоно гэжэ Индиин Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Мүрдэн айлгахые һэдэгшэдэй багсаамжалһанай ёһоор, Индира Гандиин һуужа ябаһан самолёт ниидэлгын үедэ аюул усалда орохо ёһотой байгаа. Ушарынь юуб гэхэдэ, гэмтэд самолёдой ашаанай таһалга соохи дүрбэн кабелиие һандааһан байгаа. Һүйдхэлшэдэй хорото аашаяа хэһэн зэр зэмсэгүүдые аюулгүйе сахиха хүсэнүүд олобо. Мүрдэлгэнүүдые хэхын тула дотоодын хэрэгүүдэй министр Заил Сингх Бомбей ниидэжэ ошобо.

И. Гандиин бэедэ хоро хүргэхэ гэһэн һэдэлгэ дотоодын болон гадаадын хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудтай сэхэ холбоотой юм гэжэ Индиин хэблэл тэмдэглэнэ.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ШЭНЭ КОНКУРС

«Ашаг үрэ ехэтэйгээр, hайн шанартайгаар хүдэлхэ!» — гэhэн уриатайгаар хэблэлэй, телевидени болон радиогой, киногой бүхэсоюзна шэнэ конкурс, СССР-эй ВДНХ-да табигдаhан эрдэм, техникын түйлалтануудые ажалша коллективүүдэй түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр харуулха, нэбтэрүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туhалха гэhэн энэ зохёохы мүрысөөнэй гол зорилго болоно.

СССР-эй ВДНХ-гай гол комитет, СССР-эй Журналистнуудай холбооной ба СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правленинүүд, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Түб Комитет конкурс соносхобо. Газета болон журналнуудай, информационно агентствынуудай (тэрэ тоодо фотоинформационно редакцинууд) редакцинууд, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедүүд киностудинууд тэрээндэ хабаадахаар уригдана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй социально-экономическа гол шухала зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгоhон выставкэдэ хабаадагшадай—предприятинуудай, ажахынуудай, эмхинүүдэй олон янзын дүй дүршэлые үргэнөөр, зохёохы ёhоор харуулhан журналистнуудай зохёолнуудые шэлэн абаха ВДНХ-гай материалнуудые хараада абаха зэргэтэй. Энэ дүй дүршэлые болото дэлгэрүүлгэдэ, пропагандиста хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ тула хэблэлэй органуудай оролдого байлгада онсо анхарал хандуулагдаха юм.

«Ашаг үрэ ехэтэйгээр, hайн шанартайгаар хүдэлхэ!» — гэhэн конкурс табан жэлээр—1981 оноhоо 1985 он болотор соносхогдоо. Тэрэнэй дүнгүүд жэл бүри согсологдожо, илагшадынь тодорхойлогдохо юм. Илаhанда тоологдоhон журналистнуудай коллективүүдэй СССР-эй ВДНХ-гай дипломуудаар шагнагдаха. СССР-эй ВДНХ-да табигдаhан дүй дүршэлые нэбтэрүүлгэдэ эрхэ хабаадалсаhан эдэнэй хүдэлмэрилэгшэд алтан, мүнгэн ба бронзо медальнуудта, зохихо мүнгэн шангуудта хүртэхэ байна.

(ТАСС).

ЖЭГҮҮР ТҮГЭС ХҮГЖЭМЭЙ АЯЛГА

Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной ба республиканска хоровой бүлгэмэй ээлжээтэ пленум гурбан үдэрэй туршада хүдэлжэ, хүдэлмэрөө дүүргэбэ. Иимэ пленум хоёр жэлэй саана болоо hэн. Хоёр жэл тиимэшье ехэ саг бэшэ даа. Энэ хугасаа соо юун хэгдээб гэжэ асуудал тус пленум дээрэ хэрэгтэйгээр хараагдаа. [illegible] Юу хэлэхэб, hүүлэй хоёр жэлдэ манай композиторнууд hайнхан шударгыгаар, дэлисэ хэрэгтэйгээр хүдэлөө гэжэ тэмдэглэлтэй.

Буряадай опера болон баледэй театр соо пленумэй нээгдэхэдэ, хоровой болон вокально-симфоническа хүгжэмэй түрүүшын үдэшэ зорюулагдаhан байна. Эндэ Д. Аюшеев, А. Андреев, Ж. Батуев, Ю. Ирдынеев, С. Манжигеев, В. Усович, Б. Цырендашиев, Б. Ямпилов гэгшэдэй хүгжэм зэдэлбэ.

Хоор... Манай республикада хүдөөгэй 18 район хоороор дододог гээшэ ааб даа. Жэшээнь, район бүхэнэй хоорнууд баа нэгэ-нэгэ хоор ерээ hэн гэжэ бодоё. Тэдэ үгы бшуу даа, үгы. Композиторнуудай пленум дээрэ бэлиг шадабарияа харуулхагүй hаа, хаана харуулха юм? Хүдөөгэй районнуудhаа пленумдэ ганса Хэжэнгын районой «Ургы» гэжэ хоор ерэбэ байна. Бэшэнь манай үнинэй мэдэхэ хоорнууд болоно. Жэшээнь, Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай, П. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин, ЛВРЗ-эй эрэшүүлэй, түхбүүдэй, ЛВРЗ-эй эрэшүүлэй хоор, Буряадай АССР-эй хоровой бүлгэмэй камерна хоор, Хэжэнгын районой «Ургы» болон Буряадай опера болон баледэй театрай хоор ба симфоническа оркестр хабаадаhан байна.

Ростовой искусствын институдай профессор, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй ба Тувын АССР-нүүдэй искусствын габьяата ажал ябуулагша Леонид Абрамович Израилевич хоровой болон вокально-симфоническа хүгжэм тухай пленумэй түгэсхэлэй зүблөөн дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн байна. Хэлэhэн үгэhөөнь нэгэ хэдэн бодол эндэ оруулалтай гэжэ hанагдана:

— Би Буряад нютагтай хэр угай холбоотой байhан дээрэhээ, хүгжэм дуунайнь хүгжэлтые тон нарниаар, хананхатайгаар адагладаг гээшэб. Энээнэй урда тээхишье пленумдэ уригдажа ерээ hэм. hүүлэй хоёр жэл соо Буряадай композиторнууд ургаа, олон үндэрнүүдые дабаа гэжэ тэмдэглэхэдэ үрмэтэй. Жэшээнь, энээнhээ урагша агуу вождь Ленин тухай зохёогдоhон юун бии hэм? Буряад дуунууд гү? Мүнөө абад ха яа. Ленин тухай хүгжэмтэ зохёолнуудые жасаба Б. Ямпиловай, Ю. Ирдынеевэй, А. Андреевэй, В. Усовичой ораториин болон кантатануудые оробо Б. Ямпиловай «Ильич багшын портрет», Ю. Ирдынеевэй «Аппассионата», А. Андреевэй «Миниин багша — Ленин», В. Усовичой «Нэгэдэхи номерой партбилет»—эдэ удха түгэс зохёолнуудые ямаршье газарта, хэнэйшье урда гүйсэдхэхэдэ болохо гэжэ сэхэ хэлэхэб. Иигэжэ бодоходо, Буряадай Композиторнуудай холбоон бэрхэ Ленинианатай болобо гээшэ. Хоор тухай бүхыдэнь юу хэлэлтэйб? [illegible] Республикадамнай олон хоор бии гэжэ хэлэхэ байна. Тэдэ шэнэ хоор [illegible]. Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай, П. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин, ЛВРЗ-гэй эрэшүүлэй 4-дэхи hургуулиин, Буряадай АССР-эй хоровой бүлгэмэй камерна хоор, Буряадай хоровой бүлгэмэй камерна хоор тухай би үнинэй мэдэхэб. ЛВРЗ-гэй хоор илангаа hайн байна. Танай Улаан-Үдэ шэнги багахан ондоо ямар город иимэ hайхан коллективтэй ааб? Хэй даа, үгыл ёhотой. «Аппассионата» тухай би оло хэлэхэеэ hанаhанаб. Энэ ехэ hонин зохёол болоо. Хүгжэмэй зүйлэ нугалжа гэhэн hэдэлэн гү, али шэнэ юумэн hэдэлэн гү? Би хүсэд мэдэнэгүйб. Гэбэшье Ю. Ирдынеевэй бүтээлнүүдтэ би ехэ баясанаб. Кантата гэжэ тус зохёол нэрлэхээр аал? Миниин hанахада, монолог-плакат гэжэ hанагдана. hүүлэй hүүлдэ энэшье тон шухала бэшэ ааб даа. Зүгөөр Ю. Ирдынеев энэ зохёолоо үшөөл мүлихэ ёhотой гэжэ хэлэхэ байнаб. Залуу композитор В. Усовичой «Нэгэдэхи номерой партбилет» гэжэ кантата ба камерна концертнь ехэ hайн. Буряадай Композиторнуудай холбооной hайн [illegible] шэнэ романсын бии болоно байна. Б. Ямпиловай «Ильич багшын портрет» гэжэ кантата сэбэр, hаруул мэдэрэлнүүдээр дүүрэн хүнэй досоо асарна. Гэбэшье бэhэ ямаршье байhан, сэдьхэлдэ [illegible], олон юумэ бодомжолхо дуран хүрэхэ. Хоорой парти ехэ hайнаар байгуулагдаа...

Удаадахи концерт П. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин залда болобо. Камерно-вокальна хүгжэмдэ зорюулагдаа. Энэ концертдэ Д. Аюшеев, А. Андреев, Ж. Батуев, Г. Батуева, Г. Дашипылов, Ю. Ирдынеев, С. Манжигеев, В. Усович, Б. Цырендашиев, Д. Шагдарон, Б. Ямпилов гэгшэдэй романснуудые РСФСР-эй арадай артистнууд К. Базарсадаев, Д. Дашиев, РСФСР-эй габьяата артистнууд С. Раднаев, Л. Левченко, Буряадай АССР-эй габьяата артист К. Миткинов, солистнууд О. Миронова, Д-Х. Галсанова гэгшэд гүйсэдхэhэн байна.

Буряадай композиторнууд романсда дуратайшье, үнинэй [illegible] мэдэхэ хүгжэм [illegible]. Тэдэ [illegible] романснууды [illegible] хүгжэм, шагнагшадай [illegible] шагнагшадай [illegible] дэ хүргэхэ аргагүй. [illegible] оюун [illegible] вой зохёол [illegible] өрынь) [illegible] оро [illegible] тиимэ [illegible] hаа, [illegible] ехэ [illegible] мэдэхэгүй гү, али оройдоошье мэдэхэгүй байhаар. Гэбэшье hүүлэй арба гаран жэлдэ романс зохёолго hэргэжэ байнхай. Жэшээнь, А. Андреев, Ю. Ирдынеев, Б. Ямпилов, Б. Цырендашиев болон бусад композиторнууд шэнэ-шэнэ романснуудые бэшэнэ. hүүлэй үедэ В. Усович, Д. Шагдарон гэгшэд мүн лэ хэдэ-хэдэн hонирхолтой, тухэл маягаар хоорондоо илгаатай романснуудые бэшэнхэй.

Жэнхэни буряад романсын, нэгэдэхеэр, хомор, хоёрдохёор, романснуудай бишье hаа, гүйсэдхэгшэдээр [illegible] ушар тухай Челябинскын композитор Е. В. Гудков, Яхадай Композиторнуудай холбооной түрүүлэгшэ Н. Е. Берестов, Москвагай Хоровой бүлгэмэй правлениин гэшүүн, Бүхэроссин хоровой бүлгэмэй комиссиин гэшүүн, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. М. Гофман, Ленинградай консерваториин багша, композитор В. Л. Наговицын, Ленинградай соёлой институдай доцент, композитор Ю. Н. Корнаков гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Пленумэй гурбадахи хуби—дуунай үдэшэ Буряадай опера болон баледэй театр соо үнгэрөө. Энэ үдэшэдэ хүн зон ехэ олоороо суглараа.

— Буряад композиторнууд, дуушад, хүгжэмшэд шагнагшадтаа ямар ехэ хүндэтэйб гэжэ би энэ дуунай үдэшын үедэ ойлгооб. Нээрээшье, сцена дээрэ ганса Д. Дашиевай гаража ерэхэдэ, адьга ташалган аадар мэтээр адхаршанал — гэжэ Челябинск хотоhоо ерэhэн композитор Е. В. Гудков хэлээ hэн. Дуунай үдэшэ Д. Аюшеев, А. Андреев, Ж. Батуев, Г. Дадуев, В. Дамбаев, Н. Дамиранов, Г. Дашипылов, Ю. Ирдынеев, С. Манжигеев, Ч. Павлов, В. Хижняков, В. Усович, Д. Шагдарон, Б. Цырендашиев, Б. Ямпилов гэгшэдэй иргуу hайхан дуунуудые К. Базарсадаев, Д. Дашиев, Л. Шоболов, Н. Будаева, Г. Эрдынеев, Г. Багадаев, Г. Шойдагбаева, Д-Х. Галсанова, О. Миронова, С. Павленко, Д. Мижидон гэгшэд гүйсэдхэhэн байна.

— Хүгжэм шүлэг хоёр адли сэнтэй байхадаа, hайн дуун бэлэдэг, — гэжэ Буряадай Композиторнуудай холбооной түрүүлэгшэ С. С. Манжигеев хэлэбэ. — Тэдэ зарим шүлэгүүд хүгжэмэй, үгыень хүгжэмэй сэдэбгүй, үгын наадан, тааруулжа хабсарhан толгой холбоготой, рифмэтэй мэнн лэ үгэнүүд байдаг. Муу үгэнүүд дээрэ зохёогдоhон дуунай мүртэй болохогүйнь мэдээжэ. Би нэгэшье хэлэхэдэ, буряад дуушад мүнөө түрүүлхэ hанана бэшэб. Харин бидэ — композиторнууд тэдэнэртэй нягта холбоотойгоор хүдэлжэ шадаhагүйбди гэхээ hананаб.

Дуунай жанр аргагүй үргэн арга боломжотой ааб даа. Гэбэшье hүүлэй үеын буряад дуунууд ехэнхидээ инаг дуран тухай бэшэгдэнэ. Тэдэ түхэл маягайнгаа талаар хойшоо гаража эхилhээр үнинэй. Дуунай шанар, хэнэйшье мэдэhээр, олон зүйлhөө бүридэдэг гээшэ. Түрүүн шүлэг, удаань хүгжэм, hүүлээрнь дуушанай бэлиг шадабари. Республика соогоо хүрөөд үлэхэ дуунууд олон аад, саашаа гараха дуун юундэ үгыб?

Энээн тухай Буряадай опера болон баледэй театрай дирижёр Л. М. Морозовский иигэжэ хэлэбэ:

— Юундэ Бабаджанянай дуунууд бүхы орон доторoo мэдээжэб? Юундэб гэхэдэ, тэрэнэй зохёоhон дуунуудые олондо мэдээжэ артистнууд гүйсэдхэнэ. Манда hайн дуунуудые бэшэдэг композиторнууд олон. Жэшээнь, А. Андреев, В. Усович, Б. Цырендашиев болон бусадые абаад үзэе. Эдэ нүхэдэймнай дуунууд хаанашье, хэнэйшье дуулахаар ха юм. Энээн тухай бодожо үзэхөөр байна.

Түс пленум түүхэтэ XXVI съездын ба эндэ hая үнгэрhэн Буряадай АССР-эй зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэмэл пленумэй hүүлээр болобо гээшэ ааб даа. Энэ ушар хадаа манай республикын композиторнуудай эршэ хүсые, бэлиг шадабарие улам шангадхана.

Пленумдэ Буряадай АССР-эй соёлой министр Д. З. Жалсараев, КПСС-эй обкомой соёлой таhагые даагша В. Б. Базаров гэгшэд хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн байна.

Тус пленум Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной ба республиканска хоровой бүлгэмэй саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байhанда hэжэггүй.

Б. ЮНДУНОВ.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

руулха ёhотой hэн. Эгээл иимэhээ тренернүүд болон мэргэжэлтэд тулалдаан бүхэнине хёрхо наринаар адаглан хаража, али бүхы hайн талыень онсолон тэмдэглэhэн, дутуу дундануудыень элишэлжэ, дары түргөөр усадхаха хэмжээнүүдые абахыень хүмүүжүүлэгшэдтэ hургаал заабари үгэhэн байна бшуу.

ЭДИР ХАЛААНДА—ОНСО АНХАРАЛ

Эдирнүүдэй дунда боксоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрбэн үдэрэй туршада «Труд» бүлгэмэй спортын байшан соо боложо дүүрэбэ. Буряад ороной 12 хүдөөгэй районой, Улаан-Үдын гурбан районой хамта 130 гаран эдир боксер энээндэ хабаадаhан байна.

16—17 наhанай эдир боксернуудай hүүлэй жэлнүүдтэ яhала ехэ амжалта туйлаhан байна. Жэшээнь, Хориин дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагша Сергей Дашиев hурагшадай XVI спартакиадын тоосоогоор РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ илажа, чемпион болоhон байна. Хэжэнгэhээ Н. Дарижапов, Бэшүүрhээ В. Пантелеев, Улаан-Үдэhөө Н. Шадонов гэгшэд арhан бээлэйн шадабаритадай энэ ехэ нааданда хабаадаhан байха юм. Тренернүүд Д. Бабудоржиев, С. Банзаракцаев, П. Федотов, С. Цыбиков, А. Куренков, Д. Будажапов болон бусад эдэбхитэй hайнаар хүдэлжэ, бэлигтэй бэрхэ залуу боксернуудые хүмүүжүүлжэ байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүдые дэмжэжэ абаха эдир халаанай хэр ургажа байhые энэ мүрысөөн элирхэйлэн харуулха ёhотой hэн. Эгээл иимэhээ тренернүүд болон мэргэжэлтэд тулалдаан бүхэнине хёрхо наринаар адаглан хаража...

Эгээл хүнгэн хоёрдохи шэгнүүртэ Хэжэнгын интернат hургуулиин 9-дэхи классай hурагша Николай Дарижапов Юрий Цыдыповтэй (Советскэ район) түгэсхэлэй мүрысөөндэ уулзаба. Коля бар хүсэтэй, hайн арга дүрэтэй байжа, республикын чемпион болобо.

Улаан-Үдын 37-дохи hургуулиин 9-дэхи классай hурагша Нима Дашинимаев (Железнодорожно район) хүнгэн солбон, уян нугархай бэетэй байhанаа харуулаа.

Юрий Маншеев, Дамба Очиров гэгшэдые шүүжэ, ниислэл хотын 3-дахи hургуулиин hурагша Николай Шадонов түрүү hуури эзэлээ.

63 килограмм. Октябрьска районой түлөөлэгшэ Валентин Дарханов Прибайкалиhаа ерэhэн Баяр Цыденовтэй түгэсхэлэй нааданда уулзаба. В. Дарханов дүй дүршэлөөр нүгөөдэhөө hураггүй булюу байгаашье hаа, илажа гарахын тула бүхы арга дүрэеэ, хаба шадалаа элсүүлхэ ушартай болобо. Юуб гэхэдэ, Баяр Цыденов бар хүсэтэй, гол шухала юумэниинь юуб гэхэдэ, ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байшоо. Зүгөөр В. Дарханов энэ удаада булюу байгаа гэжэ судьянар тэмдэглэбэ.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Б. Дариев, (Хори), Н. Цыбиков (Захаамин), И. Назаров (Железнодорожно район), И. Гомбожапов (Советскэ район), А. Самсонов, М. Бармитов (хоюулаа Октябрьска районhоо), И. Кашин, В. Никитин (хоюулаа Железнодорожно районhоо), В. Пантелеев (Бэшүүр) гэгшэд илажа, республикын чемпионууд болоhон байна.

Железнодорожно районой суглуулагдамал команда (ахалагша тренерынь С. Д. Банзаракцаев) илажа, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Октябрьска районой эдир боксернууд (ахалагша тренерынь П. А. Федотов) —хоёрдохи, Хориин районой түлөөлэгшэд (ахалагша тренерынь Д. Д. Бабудоржиев) гурбадахи hууринуудта гараба. Сэхыень хэлэхэдэ, байгша ондо Түнхэнэй, Захааминай, Улаан-Үдын районуудай суглуулагдамал команданууд хангалтагүй үрэ дүн туйлаhан байна. Хэжэнгын, Бэшүүрэй, Яруунын районуудай эдир боксернууд мэргэжэл шадабаряа яhала дээшэлүүлээ гэжэ хэлэлтэй.

Районуудтахи хүүгэдэй спортын hургуулинуудые материальна талаарнь хангалгада, hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине hайжаруулгада тэндэхи юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар ехэ туhаламжа үзүүлхэ уялгатай. Гэбэшье хаа хаанагүй энэ хэрэг hайнаар табигданхай гэхын аргагүй. Жэшээнь, Турунтаевын хүүгэдэй спортын hургуулиин филиал Ильинка тосхондо хүдэлдэг юм. Зүгөөр Ильинкын дунда hургуулиин дирекци, багшанар филиалай тренернүүдтэ, эдир спортсменүүдтэ мүртэй туhа хүргэнэгүй.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: арбитр В. Агафонов эдир боксернуудта заабари зүбшэл үгэнэ; зүүн гарhаа— В. Дарханов Б. Цыденовтэй тулалдажа байна; 66 килограммай шэгнүүртэ илажа гараhан А. Самсонов.

В. ПЛУТТЫН фото.

ТОБШОХОНООР

— БОКС. Уласхоорондын мүрысөөн Армениин ниислэл—Ереван хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Арбаад ороной 200 шахуу арhан бээлэйн шадабаритад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаала туршана. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, СССР-эй спортын мастер Бадма Батуев оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, заншалта наадан-да хабаадана.

* * *

— Граждан дайнай герой, Советскэ Союзай Маршал В. К. Блюхерэй дурасхаалда зорюулагдажа, эдиршүүлэй дунда боксоор Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хотонуудай командануудай мүрысөөн Хабаровск хотодо болоод дүүрэбэ. «Забайкалец» гэжэ спортын клубай түлөөлэгшэ Нима Дашинимаев эндэ амжалта туйлажа, чемпион болоо.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн Сочи хотодо үнгэргэгдэбэ. Спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ hургуулиин hурагшад — уласхоорондын классай спортын мастер П. Яковлев, спортын мастер А. Костецкий, мастерта кандидадууд С. Антонов, В. Ковалев гэгшэдhээ бүридэhэн манай республикын суглуулагдамал команда 4х800 метрэй эстафетэ дамжуулгатай урилдаанда илажа, РСФСР-эй кубогаар шагнагдаа.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

А. КАРПОВ ХӨӨРЭНЭ

Шатараар дэлхэйн чемпион ТАСС-айхидта айлшалба

— Гроссмейстернүүдэй Москвада болоhон уласхоорондын мүрысөөндэ элитэ мэдээжэ, бэлигтэй бэрхэ шатаршад хабаадажа, шанга тулалдаан болоhон байна. Иимэ олон мэргэжэл шадабаритай шатаршадые суглуулха гээшэ юрын хэрэг бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, гадаадын бэлигтэй бэрхэ гроссмейстернүүд тиимэшье олон бэшэ, гэбэшье элдэб мүрысөөнүүдтэ ходо ходо хабаададаг юм. Тиигээшье hаань, дэлхэйн олонхи бэрхэ шатаршадые Москвагай мүрысөөндэ хабаадуулха таарамжатай зохид саг оложо шадаhан байнабди. Даниин шатаршан Бент Ларсениие, Югославиhаа Любомир Любоевичые урингhан байгаабди, зүгөөр тэрэ өөhэд өөhэдынгөө шалтагаанаар Москва ерэжэ шадабагүй, — гэжэ шатараар дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов агентствын коллективтэй ТАСС-та уулзахадаа хэлэбэ.

Үндэр үрэ дүн туйлаhан, зохёохы hайнаар наадаhан дэлхэйн экс-чемпион Василий Смыслов энэ мүрысөөндэ эрхим hайнаар наадаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Лев Полугаевский аажам даруугаар наадаба. Гарри Каспаров ехэ амжалта туйлаhан байна гэжэ А. Карпов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлээ. Сэхыень хэлэхэдэ, мүрысөөнэй эхиндэ, жэшээнь, Лайош Портиш болон Александр Белявскитай наадаhан партинуудтаа тэрэ ехэл урагшатай байгаа hэн. Зүгөөр Тигран Петросянтай наадахадаа, илажа гараха аргатайшье hаа, урагшагүйдэhэн байха юм. Ефим Геллер бүхы арга хабала харуулжа шадаагүй. Магад, ушар имэhээ али бүхы партинуудтаа талаан туршахые хүсөөгүй байхадаашье болохо. Гадаадын эгээл бэлигтэй бэрхэ гроссмейстернүүдэй нэгэн голландец Ян Тимман урагшагүйдөө.

Юрэдөө, энэ мүрысөөн заншалта болохо аабза гэжэ найданабди.

Урда тээнь хараалагдаhанай ёhоор, дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй июль hарада бэшэ, харин сентябриин 5-да Италиин Мерано хотодо үнгэргэгдэхэ болоhон дээрэhээ Амстердамда болохо уласхоорондын үшөө нэгэ мүрысөөндэ хабаадаха байнаб. Энэ мүрысөөн майн 16-да эхилхэ, олоной хабаадалгатай байхаар хүлеэгдэнэ. Любомир Любоевич, англичанин Энтони Майлс, Любомир Кавалек (США), мүн Москвагай мүрысөөндэ хабаадаhан дүрбэн хүн — намhаа гадна. Полугаевский, Портиш болон Тимман гэгшэд тэндэ суглархаар хүлеэгдэнэ. Тимманhаа гадна, Нидерландаhаа Ян Доннер, Кик Лангевег, Ханс Рее гэгшэд мүрысэхэ юм. Манай оронhоо үшөө нэгэ хүн — залуу шатаршан Александр Чернин хаба шадалаа туршаха байна.

Олон тоото асуудалнуудта харюусахадаа, дэлхэйн чемпион, тусхайлбал, иигэжэ хэлэбэ:

— Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхэ талаар олоной хабаадалгатай наада эмхидхэхэ шухала гэhэн хөөрэлдөөнүүд гараhан байна. ФИДЕ-гэй бюрогой дурадхал hанамжа энэ талаар оруулагдаhан байгаа, гэбэшье элитэ ехэ гроссмейстернүүдэй олонхид хоёр хүнэй хабаадалгатай мүрысөө үнгэргэбэл дээрэ гэжэ тоолоhон байна.

— Роберт Фишер тухай балай юушье мэдэнэгүйб. Тэрэ шатар наадахаяа болинхой. Миниин hанахада, дэлхэйн чемпион нэгэшье партидаа шүүгдэхэ ёhогүй гэhэн хуурмаг hанал бодол тэрэниие буруу hүргөө. Миниин hанаашаар, шүүгдэнгүй байжа болохогүйл.

Хэдытэйдээ шатар наадажа hурабал дээрэ гээшэб?— гэhэн асуудалда харюусахадаа, А. Карпов иигэжэ тэмдэглээ:

— Хэрбээ үхибүүнэй 4-5 наhатайдаа шатараар hонирхожо эхилээ hаань, ехэшүүлэй нааданай хойноhоо адаглан харахадань, hаалта хэhэнэй хэрэггүй. Эгээл эды наhандаа үхибүүд ном соо бэшэгдэhэнэй ёhоор бэшэ, харин юрэ хаража, шатарта hурадаг гээшэ. Би эды наhатайдаа шатар наадажа hураа hэм.

* * *

Карповтай хамта ТАСС-та ерэhэн РСФСР-эй габьяата тренер, «64-шатарай шэнжэлэл» гэhэн журналай ахамад редакторай орлогшо Александр Рошаль дэлхэйн чемпионой спортын замай гол шатануудай тухай, журналда (Анатолий Евгеньевич энэ журналай ахамад редактор юм) тэрээнтэй суг хамта хүдэлдэг тухайдаа хөөрэбэ.

— Карпов эрилтэ ехэтэй редактор юм, — гэжэ Рошаль сэхэ руунь мэдэрнэ.— «64-шатарай шэнжэлэл» гэhэн журналай ээлжээтэ номерые зүбшэн хэлсэхэдээ, hайн номер болобо гэжэ нэгэтэшье хэлэhыень hананагүйб. Олохон ушарта арсалдажа, эсэсэй hүүлдэ зүбшөөхэ баатай бологдодог. Тэрэнэй ахамад редактор байhандань бэшэ, харин зүб байhандань ааб даа.

Уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ, дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй нааданда шэнэ амжалтануудые туйлахыень ТАСС айхид Анатолий Карповта хүсэбэ.

В. БАБКИН,
ТАСС-ай корр.

УНШАГШЫ hОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

НЯМНЯА СЭСЭГ ЭДИХЭДЭ БОЛОХО

Зундаа нуга сабшалан дээрэ ногооной түлэг ургажа байхада хушан шара сэсэгүүд эндэ тэндэ жэгтэй гоёор [illegible] рандо толботон шаралжа [illegible] рагдадаг. Энэмнай нямняа [illegible] сэсэгүүд. Тэрэнэй оройдохи [illegible] хэр шэнги hэмбэгэрхэн зала үлэхэдэ, тэдэнь хиидэн [illegible] даг бшуу.

Урдань хүнүүд нямняае [illegible] родой эдеэнэй тоодо оруу[illegible]жа, морхооб, свёкло мэтэ [illegible] неплодто адляар эдеэ хоол[illegible] хэрэглэдэг байhан юм [illegible] мүнөө зарим зон мэдэхэ[illegible]гүй ёhотой.

Тэрэнэй намаа набшые, [illegible] дэhыень эдеэ хоолдо хэрэг[illegible]лэхэдэ таатай. Нямнаагай [illegible] гоохон набшаhануудые [illegible]шээд, салат болгодог, [illegible] үндэhыень халуун галда [illegible]раад, үйрүүлhэн бэеэрээ ко[illegible]фе шэнгеэр цhанда худха[illegible] уухада өөрэгүй.

Нямняагай үндэhэн эм [illegible]до хэрэглэгдэдэг. Августа[illegible] hүүл багаар, мүн сентябрь[illegible] үндэhэндэнь инулин гэжэ [illegible] бодосой элбэг болоод байха[illegible] тэрэниие малтажа абадаг. [illegible] дэhыень угаагаад, жэжээр [illegible]шээд, сагаахан шүүhэнэй[illegible] гарахаяа болитор hүүрэ[illegible] бэеэрээ. hүүлдэнь 40—50 [illegible] дүс халуун пеэшэнэй духов[illegible] кодо байлгажа хатааха [illegible]той. Тиигээд тэрэниие хүүр[illegible] газарта хадагалдаг. Нямня[illegible]гай иигэжэ буйлуулhан үндэ[illegible]hые врачай заабаряар эд[illegible] хоолдоо hайн болохын, [illegible] эльгээ, hүлhээ үбдэхэдөө, [illegible]тын үбшэнэй hүжэрхэдэ [illegible] юм. Юуб гэхэдэ, hүлhэ [illegible]наар хүдэлгэнэ гээшэ. Ням[illegible]няагай сагаан шүүhые [illegible] хүлэй холоhон газарта түр[illegible] хэдэ баhал hайн.

ЭНЭ УРГАМАЛААР САЛАТ ХЭХЭДЭЭ хабар эртэ [illegible] набшаhанайнь үнжэгэн [illegible] хэн, үшөө сэсэглээгүй байха[illegible] дань суглуулжа, хэршээд [illegible] хэдэ, гашуу багатай, [illegible] сэтэйшье байдаг. Нямняагай набшаhанай гашуубтар амтынь бага болгохын тула [illegible] hалагдаhан хүйтэн уhан [illegible] хахад час тухай байлгажа [illegible] бэр бүд дээрэ дэлгэжэ хата[illegible]ха ёhотой.

Хоёр-гурбан адха набша [illegible] жээр хэршээд, дээрэнь [illegible]лагдаhан нэгэ халбага [illegible]рай эдеэ сүршөөд, зүгын [illegible]гү, али наран сэсэгэй [illegible] адхажа, hайнаар худхаха [illegible] рэгтэй.

НЯМНЯАГАЙ БОЛОН [illegible]ЛААХАЙН НОГООН НАБШАhА ХЭРШЭЖЭ ХОЛЕОД САЛАТ ХЭЖЭ БОЛОНО. [illegible] хэдээ hайса угааhан, халуун уhаар зулмаадhан хоёр-гурбан адха нямняагай набша[illegible] дээрэ нэгэ адха халаахай[illegible] набшаhа холидог. Тэдэнэ[illegible] hайнаар худхаад, дээрэhэ[illegible] хэршэhэн hонгино багахан[illegible] нэмэжэ, клюквэ жэмэсэй [illegible] али дабhалhан капуста[illegible] шүүhээр дэмтэхэ ушартай.

НЯМНЯАГАЙ НАБШАhАН ТАХЯАГАЙ ҮНДЭГЭН ХОБРООР САЛАТ хэхэдэ [illegible] Нэгэ-нэгэ адха нямняагай, [illegible]лаахайн, щавель ногооной на[illegible]шаhа холижо, бултыень [illegible]жээр хэршээд, ногоон [illegible]гир, укроп, ногоон петрушка[illegible] аргуун болотор шанаhан [illegible]хяагай хоёр үндэгэ холидо[illegible]. Эдэ бүгэдые худхан амтала[illegible] байгаад, зохидоор дабhала[illegible] кефир адхажа дэбтээхэ хэрэг[illegible]тэй.

НЯМНЯАГАЙ ҮНДЭhӨӨР ХАЙШАН ГЭЭД КОФЕ БЭЛДЭХЭБ? Тэрэнэй үндэhые угаагаад, бага зэргэ хатаа[illegible] бэеэрээ хэршэдэг. Удаань т[illegible]рэнээ пеэшэнэй 80—90 град[illegible] халуун духовко соо [illegible] (үүдыень хаангүйгөөр) хат[illegible]даг юм. 3 килограмм [illegible] үндэhэ хатаахада, 1 кило[illegible]грамм болохо ёhотой. Хатаа[illegible]даhан тэрэ үндэhые халуун сковорода соо хэжэ, хүрин [illegible]ра болотор шараад, тэрэ[illegible] hүүлдэ кофе үйрүүлдэг [illegible] hартада хэжэ бутаруулха бай[illegible]на. Тэрэниие hүүлдэнь [illegible] кофе шэнгеэр бусалhан уhанд[illegible] худхажа ууhада өөрэгүй.

Е. КУПРИЯНОВА,
МОИП-ай бодото гэшүүн.
(«Сельская новь» журналhаа абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Ашаг үрэтэйгээр, hайн шанартайгаар хүдэлхэ гэhэн уряагай мүрысөөн» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Луговодуудай хабарай ажал хэрэгүүд. «Бэрхэшээлнүүдhээ айнгүйгөөр» — М. Колмаковой статья. РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумүүдэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаhанда. Марксистско-ленинскэ hуралсал. «Эрдэмэй эмхи зургаанай шиидхэхэ зорилгонууд» — И. Щекотовой статья. «Видэ ургасын ээдбди» — П. Сукневой статья. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ.

Гурбадахи хуудаhанда. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Эрдэм наукын, техникын hонин. «Газарай нюусанууд» — Е. Егоровой статья. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Апрельдэ редакцида ерэhэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл. «hэргэн хүгжэhэн орондо» — Л. Даниловагай статья. «Буряад үнэн» газетын шанда хүртэхын түлөө заншалта мүрысөөн тухай фоторепортаж. Нютаг нютагай hонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 —«Уран гартан». 10.35 — «Небесный тихоход» — уран hайханай фильм. 11.45 — «Русские узоры» гэhэн арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 15.10 —Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 —«Несокрушимая и легендарная» — телевизионно олон серитэй баримтата фильм «Породнившиеся с небом». 3-дахи фильм. 16.25 —«Шатарай hургуули». 16.55 — «Мүнхэ дурасхаал» ...Дайнай жэлнүүдэй публицистикэ. 17.45 —РСФСР-эй габьяата артист Ф. Лузанов наадаха (виолончель) 18.05 —Боксоор Европын чемпионат. Финляндиhаа дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 18.45 —«Байгал» программа.

«Орбита». 19.15—«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Волгын хоолой соргын завод». 19.30 — Забhарлалга. 19.45 —«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 20.00 —А. Хачатурян. «Спартак» баледhээ хэhэг. 20.10 — «45-дахи оной үбэл ба хабар» — телевизионно олон серитэй баримтата фильм (1-дэхи, 2-дохи серинүүд). 22.00 — «Время». 22.35 — Уласхоорондын хүгжэмэй фестивалиин СССР-тэ нээлгэдэ зорюулагдаhан концерт. Забhартань — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55 —Дамжуулгын программа. 13.00 —Түрэлхидтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 13.30 — Б. Васильев. «Уран зохёолой хуудаhануудаар». 14.20 —«Шинии ленинскэ библиотекэ» 14.50—«А. П. Чеховэй театр». 15.45 —«Опровержение» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (1-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 16.55 —«Шинии нүхэр —хүгжэм». 17.45 —Сосхоннууд. 17.55 — «Агитаторнууд ба политинформаторнуудта туhаламжа». 18.15 — «Факел». — «Хүдэлмэришэнэй бүлэ соо харгыгаа оло».

«Орбита». 18.45 —«Горнистнууд, дохёогоо үгэгты!».

Улаан-Үдэ. 19.15 — Хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаhан концерт.

«Орбита». 20.00—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Валя абгай хөөрэнэ...» 21.15 — «Сэрэгэй оркестрэй концерт». 22.00 — «Время». 22.35 —«Опровержение» телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (2-дохи сери).

САГААН УЛАРИЛ

МҮНӨӨ, [illegible] республика[illegible]торнай бүрхэжэ, сэлмэжэ байха. Зарим газарта саг зуура[illegible] бороо орохо. Баруун-хойноhоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. 15—20 градус дулаан байха. Зарим районуудта hүниндөө 4, [illegible]төө 10 градус дулаан байха.

Редакторай орлогшо
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-63-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00457. Заказ № 104. Индекс 5901.